GENEL-İŞ

onbeş günlük işçi gazetesi

Türkiye genel hizmetler işçileri sendikası yayın organıdır

emek

YÜCEL YAMAN KÜTÜPHANESİ



ERKEN SEÇİM VE KURULTAY

15 günün takvimi

29 KASIM 1974 CUMA

- Güvenoyu alamayan Sadi Irmak istifa etti. Hükümete 17 kabul, 358 red oyu verildi.
- Dünya Sağlık Teşkilatı Türkiye'de Çocuk Felci vakalarının arttığını açıkladı.
- Makarios Atina'ya geldi; Yunan Hükümeti Makarios için düzenlenen açık hava gösterisini yasakladı.
- Kıbrıs'ta Türk birlikleri "Tam Teyakkuz "a geçirildi.
- Başbakan Irmak açıkladı: "Hiçbir mala zam yapılmayacak."

30 KASIM 1974 CUMARTESİ

- Devletbaşkanına seçimleri yenileme yetkisi veren bir yasa önerisi CHP Grup Başkanlığına sunuldu.
- Memur ve emekli maaş katsayısı dokuza çıkarıldı.
- AP, erken seçime yandaş partilerin kurulacak hükümette topluca yer almasını istiyor..CHP iki devreli AP ise dar bölge çoğunluk seçim sistemi üzerinde duruyor.
- Demirel: "Partiler biraraya gelirse bunalıma çözüm bulunabilir."

1 ARALIK 1974 PAZAR

- Ecevit "Gençleri bölücü ve eyleme itici kışkırtmalar kaldığı yerden yeniden başladı" dedi.
- Le Monde gazetesi Türkiye'de erken seçimin kaçınılmaz olduğunu belirtiyor.
- İzmir'de üç saniye süren şiddetli bir deprem olmuştur. Depremde can ve mal kaybı yoktur.
- Yurt dışandaki Türkler arasında sevgi ve uyum sağlamak için Türkevleri kuruluyor.

2 ARALIK 1974 PAZARTESİ

- Anayasa Mahkemesi Af Yasasının istisnalarla ilgili ikinci maddesini iptal etti. Özel affa bağlanan siyasal ve adi suçlar da 12 yıllık indirimden yararlanıyor.
- İzmir'de Hıristiyanlık propagandası yapanlar yakalandı.
- Erken seçim olasılığı karşısında "Sol kanat'ta siyasal örgütlenme çabaları yoğunlaştı.
- Keban, Gökçekaya ve Seyitömer santralındaki arıza günde 5,5 milyon kw/saat açık yarattı.

3 ARALIK 1974 SALI

- AP'nin sağ koalisyon çağrısını DP olumlu bulmadı.
- Kadrosu olmayan Sosyal Güvenlik Bakanı maaş alamıyor.
- CHP iktidar dönemi için özeleştiri yapıyor, Genel Sekreterlik için Güneş'in adı ön plana çıktı.
- Tunç: "1980'lerde büyük işçi dönüşüne hazırlanmalıyız" dedi.

4 ARALIK 1974 ÇARŞAMBA

- DP, Demirel'in başkanlığında kurulacak bir hükümete katılmayacaklarını açıkladı. DP'ye göre AP'nin çağrısı bir "entrika"
- Apikoğlu sucuklarının imalatçısı olan kardeşler 500 milyon liralık döviz kaçırdıkları iddiasıyle gözaltına alındı.
- ABD Senatosu Türkiye'ye yapılan askeri yardımın kesilmesini 10 Şubat tarihine erteledi.

5 ARALIK 1974 PERŞEMBE

- Nebati yağa yapılacak zammı saptamak için Fiyat Kontrol Komitesi toplantıya çağrıldı.
- Bozbeyli: "Geçinemeyen insanlar ancak cezaevinde bir arada yaşamaya zorlanabilir" Demirel, DP ve MSP'ye 72 saat süre tanıdı.
- Toprak Reformu Müsteşarlığı Deliyunus'ta yerleşim işleminin geçersiz olduğunu bildirdi.

6 ARALIK 1974 CUMA

- Demirel sağ partilere ortaklık çağırısını mektupla, bildirdi.
- Ecevit: "Taban fiyatlarını sadece küçük çiftçi için uygulamak istiyoruz" dedi.
- Ipraş grevi bir ay ertelendi.
- Sağlık işçileri yeni haklar istiyorlar. Bu nedenle yemek boykotu yaptılar.
- Apikoğlu Kardeşlerin Muhasebe Müdürü Kseniadis ile dövizlerini transfer eden Behar da tutuklandı.

ARALIK 1974 CUMARTESİ

- Ecevit: "Dar bölge seçim sistemiyle, varlıklıların, sarsılmaya başlayan nüfuzu artar" dedi.
- Ecevit'in Diyarbakır mitinginde konuşması, bir gerçeği ortaya kesinlikle çıkardı: "Seçim isteyen Türkiye Diyarbakır'da ayağa kalktı."
- Fiyat Kontrol Komitesi yağa zam konusunda bir karara varamadı.
- Rize'de haraç aldıkları bildirilen dört polis memuru tutuklandı.

8 ARALIK 1974 PAZAR

- Ecevit: "Demirel'in taktiğiyle hükümet bunalımına çözüm aramak sonu olmayan bir iştir" dedi. CHP lideri Adana'da büyük kalabalık önünde yaptığı konuşmada, çabalarından sonuç alamayan AP'nin artık erken seçimi görüşmesi gerektiğini belirtti. Ecevit konuşurken gösteri yapmak isteyen komandolar yuhalandı.
- Yunan halkının büyük çoğunluğu Cumhuriyet yönetimi lehinde oy kullandı.
- Başbakan Irmak: "Türk Ordusu Kıbrıs'ta nöbettedir" dedi.

9 ARALIK 1974 PAZARTESİ

- Başbakan Sadi Irmak: "Memur kadrolarının şişkinliği yüzünden devletin yatırım görevini yapamadığını söyledi.
- Petrol Ofisi 120 çeşit madeni yağdan 41 çeşidinin fiyatına % 8-15 zam yaptı.
- Bozbeyli: "AP fedakarlığa hazır olduğunu önceki disi açıklamalıdır" dedi.
- Korutürk, hükümet sorununun parlamentoda kilitlendiği hallerde çözüm için Cumhurbaşkanına yetki tanınması gerektiğini söyledi.

10 ARALIK 1974 SALI

- CHP'nin Adana mitinginde komandoların yaraladıkları CHP'li genç komadan kurtulamadı.
- 800 bin işçi yurt dışına gitmek için bekliyor.
- CHP Parti Meclisi Kurultaya sunulacak raporu oy birliği ile kabul etti.
- Urfa'da 6 bin aileye toprak tağıtılacak..Haziranda başlayacak reform uygulamasında 100 bin aileye hazine arazisi kiralanması da öngörüldü.
- Sağ partiler ortaklık sorununu inceleniyor; CGP, AP'nin çağrısına olumlu cevap verdi.

11 ARALIK 1974 ÇARŞAMBA

- Amerika'nın Türkiye'ye askeri yardımı kesildi.
- Eski Demokratların, beklenen yasa değişiklikleri gerçekleşince DP'ye girecekleri bildiriliyor.
- Fuel-Oil'in tonuna 40-50 lira arasında zam istemi Bakanlığın onayına sunuldu.
- Emekli işçi maaşlarının arttırılması bekleniyor.
- Piyasaya 80 bin ton şeker verildi, dağıtımı valiler kontrol edecek.
- Keban'ın ikinci ünitesi 100 bin kilovatlık elektrik, üretimine başladı.

12 ARALIK 1974 PERŞEMBE

- DP, AP'nin Süleyman Demirel Başkanlığında hükümet kurulması önerisini reddetti.
- CHP kadın kurultayında Genel Başkan "ECEVİT KURBANIN OLAM" diye karşılandı.
- Güvenoyu alamayan Sadi Irmak hükümeti, icraata girişiyor: 6 vali atandı.
- Bir kadın, kendisine tecavüz ettiğini söyledi babasını tabancayla öldürdü.
- DP liderler dışında bir şahsın başkanlığında tüm partilerin veya birkaç partinin katılacağı bir seçim hükümetine katılma kararı aldı.
- Tabanca fiyatı, ürünün ekiminden önce açıklanacak

TÜRKİYE
GENEL HİZMETLER İŞÇİLERİ
SENDİKASI
YAYIN ORGANIDIR

GENEL -İŞ Sendikası
adına sahibi
Abdullah BAŞTÜRK

Genel Yayın
Müdürü
İsmail Hakkı ÖNAL

★☆★

Bu sayıdan sorumlu
Yazıişleri Müdürü
Erol SARAÇOĞLU

★☆★

GENEL -İŞ EMEK'in
bu sayısı
GENEL-İŞ
Basın Bürosunda
tertip edilmiş
Dizgi ve Filmler
Hitit Ajans Matbaacılık
Offset tesislerinde
hazırlanmış ve
Tercüman
Gazetecilik ve Matbaacılık
A. Ş. Tesislerinde
basılmıştır.

★☆★

Fotoğraflar:
Şehir Fotoğraf Ajansı

GENEL-İŞ EMEK
Basın Ahlak Yasasına
uyar

İDAREHANE
Süleyman Sırrı Sokak 2/4
Telefon:17 54 59-17 52 67
YENİŞEHİR
ANKARA

★☆★

YIL: 9-SAYI: 232
FİYATI: 50 KURUŞ
BASILDIĞI TARİH
15 ARALIK 1974

Kapak ve Grafikler:
GRAFİK STÜDYO S

GENEL-İŞ EMEK'in
bu sayısı
20 bin adet basılmıştır.

GENEL - İŞ EMEK

Geçici Harcama Kanunu yürürlüğe girdi

ABD BİZE YARDIMI DURDURDU

ABD yetkilileri, kararın geçici olduğunu, Temsilciler Meclisi'nde ele alınacağını belirttiler

ABD Türkiye'ye askeri yardım ve silah satışını , 10. 12. 1974 gece yarısından itibaren kesmiştir. Was - hington'daki yetkililer bu kararın geçici olduğunu ve yardım sorununun kesinlikle önümüzdeki günlerde Temsilciler Meclisinde karara bağlanacağını belirt - mektedir. Yardımın kongrenin geçen ekimde kabul et- tiği "Geçici harcama" kanun tasarısına göre "şimdi - lik" durdurulduğunu söyleyen yetkililer, yeni seçilen kongrenin yılbaşından önce toplanması ile " geçerli - ğini yitireceğini" açıklamışlardır.

Washington'da yetkililer Kongrenin kararını hatalı bulduklarını ve bunun " felaketle sonuçlanacağını"be - lirtmişlerdir.

ABD Dışişleri Bakanlığı, Kongrenin geçen ekim ayında aldığı karara uyarak Türkiye'ye yapılan her türlü askeri yardımın ve silah satışının tamamen dur durulduğunu açıklamıştır. Ancak bu ambargonun kısa süreceği sanılmaktadır. Zira Amerikan Senatosu ge- çenlerde bir başka oylama sonunda, Türkiye'ye aske- ri yardımı durdurma süresinin 13 Şubata kadar erte- lenmesine karar vermişti. Temsilciler Meclisinin , Senatonun kabul ettiği bu kararı görüşmesi ve bir so- nuca bağlaması beklenmektedir.

Amerikan Kongresi geçen ekim'de Kıbrıs sorunu- nun çözümünde belirgin bir ilerleme kaydedilmediği takdirde, Türkiye'ye askeri yardımın kesilmesine ve bu kararın 10 Aralıkta yürürlüğe girmesine karar ver mişti. Sözkonusu hüküm, Amerikan hükümetine "geçi- ci harcama" yetkisi veren bir kanunun içinde yer al- makta idi. Amerikan dış yardım kanun tasarısını gö- rüşen Senato ise, Ford yönetiminin ısrarı ile, Türkiye ye askeri yardımın durdurulmasını gelecek şubata kadar erteleyen bir başka hükmü kabul etmişti. Ancak 2,6 milyar dolarlık(36 milyar 400 milyon TL)dış yar- dım kanun tasarısı henüz Temsilciler Meclisinde gö- rüşülüp karara bağlanamadığı için, Türkiye'ye silah yardımı ve silah satışının 10 Aralıkta durdurulmasını öngören daha önceki hüküm yürürlükte kalmıştır.

Amerikan yetkilileri, Türkiye'ye askeri yardımın 10 aralıkta kesilmesini öngören "geçici harcama"ka- nununun da, yeni seçilen Kongrenin yılbaşından önce toplanması ile, "geçerliğini yitireceğini"belirtmekte dir.

Türkiye'ye bu yıl için öngörülen askeri yardım , hibe olarak 63,7 milyon dolar, (892 milyon TL) özel şartlarla kredili silah satışları da 123,7 milyon dolar (1 milyar 730 milyon TL) tutmaktadır.

Yardımın durdurulduğunu , Amerika Dışişleri Ba- kanlığı Sözcüsü Paul Hare bir basın toplantısında a- çıklamıştır. Sözcü yardımın 10. 12. 1974 gecesinden i- tibaren "şimdilik" durdurulduğunu belirtmiş ve Kong- re kararının harfiyen yerine getirileceğini eklemiş - tir.

Sözcü yola çıkmış veya Türk limanlarına ulaşmış olan askeri yardımın ne olacağı sorusuna da " Bunun Amerikan kontrolünde bulunduğunu"söylemiştir. Bu duruma göre, bu malzemenin şimdilik teslim edilme- mesi beklenmektedir.

Washington'da birçok Amerikan yetkilileri, Kong - renin kararını hatalı olarak nitelemişlerdir. Adının açıklanmasını istemeyen Dr. Kissinger'in bir yardım cısı Türkiye'ye askeri yardımın kesilmesinin "Felâ - ketle sonuçlanacağını" söylemiştir. Yetkili, yardımın kesilmesi ile, ABD'nin Akdeniz'deki çıkarlarının ve bölge güvenliğinin vahim bir şekilde etkileneceğini ve Kıbrıs sorunu ile ilgili noktalarda Türkiye'den kesin- likle taviz alınamayacağını da belirtmiştir.

Yorum

kaçınılmaz sona doğru

Hükümet bunalımının artık sınırı aştığı bu günlerde CHP er- ken seçim mitinglerine başlamıştır. Diğer siyasi partilerin sav- saklama çalışmaları devam ederken CHP, yurt çapında erken se- çimin kaçınılmaz olduğunu anlatmaktadır.

CHP'nin düzenlediği mitinglerde halk erken seçim isteğini tek bir ağızdan haykırmakta ve bu kaçınılmaz sonu sergilemek - tedir siyasilerimizin önüne. Eskişehir'den başlayıp Bursa, Diyarba- kır , Gaziantep ve Adana'ya uzanan CHP Genel Başkanı Sayın Bülent Ecevit, buralarda milyonlarca kişi tarafından karşılanmış- tır. Türkiye'nin beyni olan Ankara'ya kadar ulaşan sesler erken seçimin kaçınılmaz olduğudur. Ve Ankara'da toplanan işe yaraya nından yaramayanına kadar her tür beyine seslenmektedir halkı - mız: "Hangi partiden olursak olalım sonuç değişmez, bizler vatan daş olarak erken seçim istiyoruz. Siz daha kendi çıkarlarınızın he saplarını yapmaktasınız. Sabrımız tükenmek üzeredir..."

Eskişehir'den , Bursa'dan, Diyarbakır'dan, Gaziantepten Adana dan, Trabzon'nan, Hakkari'den, Muş'tan, Kars'tan gelen sesler böy le diyor. Erken seçim istiyor.

CHP mitinglerinde, Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki insan - larımız böylesine inançla erken seçim diye haykırırken, bizim sorumsuz bazı siyasilerimiz yıllardan beri ezberledikleri slogan - larla, demogojilerle işi geçiştirmeye çalışıyorlar. Neymiş efendim bunalıma çare sokakta aranmazmış.. Böyle söyleyen efendilere , sormak gerekir, nerede arayalım çözümü? Parlamentoda çıkar he- sapları peşindesiniz.. Bir araya gelip ülkenin sorunlarını görüşmek ten kaçınıyorsunuz.. Söyleyin nerede arayalım bunalımın çaresini Sokaktaki vatandaş isteğini duyurmak için çirkin suratınıza hay - kırdığı zaman sokakta bunalıma çare aranmaz diye halkın karşısı- na geçeceksiniz, sokaktaki halkı küçük göreceksiniz, onların is - teğine tavandan bakacaksınız, işiniz sokaktaki o vatandaşa düştü- ğü zaman da pirim diye sarılacaksınız sokaktaki vatandaşa.. Biz sizi temsil ediyoruz diyeceksiniz. Ülkeyi bunalımdan ancak biz kurtarırız diyeceksiniz, sokak fahişeleri gibi kıvırıp duracaksınız. Olmaz, olmaz böyle şey!.. Kendi çıkar hesaplarınızı yaparak, bu çıkarlarınız doğrultusunda hareket etmekten vaz geçmezseniz, o işinize geldiğinde pirim diye sarıldığınız, işinize gelmediğinde de hiçe saydığınız sokaktaki vatandaş, bir gün gelecek sizi hiçe bile saymayacak ve bir buldozer gibi ezip geçecektir. Halkın erken se çim isteğine , "sokakta bunalıma çare aranmaz"diye yanıt veren si yasiler artık akıllarını başlarına devşirmeli ve sokaktaki vatan - daşın arzusuna göre davranmalıdırlar.

genel-iş emek

araştırma -5-

Osman Nuri KOÇTÜRK

YAĞ OYUNU

Eski tarihçilerin ' Dağların - dan yağ, derelerinden bal akan ülke' olarak tanımladıkları Türkiye'de bugün bir yağ darlığı vardır. Bundan 20 yıl önce margarin nedir bilmeyen, mutfağına sokmayan ve yemeyen işçiler, bu gün iki kilo margarin satın alabilmek için kilosu kaça diye sormadan uzun kuyruklara girip saatlerce beklemeyi göze alıyorlar.

Amerika'da üretim artığı olarak ortaya çıkan soya yağı donyağı, pamuk yağı gibi yağlar, bu işlere aklı ermeyen iktidarlar tarafından yurdumuza ithal edilene kadar kendi yağımızla kavruluyor, bir miktar yağ ihraç edebiliyorduk. Fakat bezirganlıkta Eskimo'lara yağ satacak kadar ilerlemiş olan, Amerikalı dostlarımız, kimseye satamadıkları yağları bize satmakta ve sorumluları ikna etmekte güçlük çekmediler. İlk zamanlar ucuz fiyatla ve Türk Lirası karşılığı ithal ettiğimiz soya yağları, Etbalık Kurumu Aracılığı ile dağıtılıyor, her yıl zarar eden kurumun beceriksiz yöneticileri açıklarını aldıkları komisyonla kısmen olsun kapatabiliyorlardı. Halkı özellikle işçilerle köylüler gibi düşük gelirli grupları, geleneksel yağlardan soğutup margarine alıştırmak için bir taraftan zeytinyağlarımız yüksek fiyatla ve dolar karşılığı satın alındı, bir taraftan da margarin fiyatları düşük tutuldu. Yapılan sürekli propaganda ve yabancı tekellerin, yerli sermaye ile bütünleşerek kurdukları margarin fabrikalarının izlediği ortak politikayla halk margarine alıştırıldı. Sonra bir klik zeytinyağlarımıza makine yağı karıştırdı. İtibarımız düştü ne iç ne de dış piyasada zeytinyağı satamaz olduk. 1960 'lardan bu tarafa sürdürülen bilinçli oyunlarla ülkenin yağ üretim kaynakları iyice törpülenip margarinler mutfaklarımızın baş köşesine oturtulduktan sonra, işçinin alın terinden 9 yılda 135 milyar lira haksız kazanç sağlayanlar ve margarin fiyatlarını yükselterek gelirlerine yeni milyonlar kattılar.

SUDAN UCUZ

Dünyanın birçok yerinde insanlar katı yağları eskiden olduğu kadar kullanmıyorlar. Dolaşım hastalıklarının oluşmasında yapıcı etken olarak önemli bir yeri olduğu bilimsel çalışmalarla saptanan margarinler için pek alıcı yoktur. Bu nedenle soya üretimi sonucu üretim artığı olarak ortaya çıkan soya yağı ile domuz yağı artığından ibaret olan donyağlarını, Türkiye, Hindistan, Pakistan, Latin Amerika ve Afrika'nın yoksul ülkelerine, satmak en iyi çare olacaktı. Margarin imali ve sabun yapımından başka bir işe yaramayan bu yağlar böylece pazarlandı. Bir taraftan da margarin fabrikaları kurularak, yabancı sermaye önemli kârlar transfer etmeye başladı. Politikacılar buna endüstrileşme ve gıda sanayiinin gelişmesi diyor, şişirdikçe, şişiriyor, öğündükçe öğünüyorlardı. İşçiler ve gelirleriyle geçinemeyen köylüler istemeyerek, margarinleri satın almaya ve mutfaklarına sokmaya başladılar. Zaten ABD ve Avrupa ülkelerinde de margarinleri çoğunlukla işçiler ve yoksullar yemektedir. Beyler zeytinyağı, tereyağı gibi doğal yağları tercih eder, yemeklerini bunlarla pişirerek sağlıklarını korurlar.

Türk İşçileri, patronlara 135 milyar ödemek için, margarin yemeye razı oldular. Çünki en ucuza satılan yemek yağları, margarinler, onlara bir miktar süt ile koku maddeleri ve vitamin katılarak hazırlanan kahvaltılık yağlardı 1965 - Nisan 1974 arasında bir işçinin bir günlük geliri karşılığı satın alabildiği margarin, zeytinyağı ve sadeyağ miktarları, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

1965-NİSAN 1974 ARASINDA SSK'NA TABİ İŞYERLERİNDE ÇALIŞAN BİR İŞÇİNİN BİR GÜNLÜK ORTALAMA ÜCRETİ KARŞILIĞI SATIN ALABİLDİĞİ, MARGARİN, ZEYTİNYAĞI, SADEYAĞ MİKTARLARI

YILLAR	MARGARİN Gün/Kg.	ZEYTİNYAĞI Gün/Kg.	SADEYAĞ Gün/Kg.
1965	3.7	3.0	1.4
1966	3.3	3.1	1.2
1967	3.7	3.4	1.3
1968	4.0	3.4	1.3
1969	4.7	3.8	1.3
1970	4.8	3.5	1.3
1971	5.0	3.2	1.2
1972	5.0	2.7	1.2
1973	5.6	3.0	1.3
1974 (IV)	5.7	3.0	1.4

KAYNAK: Türkiye İstatistik Yıllığı, 1973

PAHALILIK VE KADINLARIMIZ

Pahalılık günün konusu olmuştur. Bu afet karşısında hükümetler, kurumlar ve kuruluşlar bilinen tedbirleri almaktadırlar. Ancak ileri ülkelerde kadın kuruluşlarının fiyatların izlenmesi ve gereken demokratik tepkilerin oluşturulması açısından etkili roller oynadıklarını görüyoruz. Türkiye'de böyle bir kuruluş yok sayılır.

Gelenek ve göreneklerimize göre erkeğinin kazandığı parayı harcamada ve evinin ihtiyaçlarını karşılamada payı olan Türk kadının, pahalılıkla mücadelede yerini alması gerekiyor. Sendikalar işçi eşleri ile kadın işçilerin bu amaçla örgütlenmelerine, dernekler, federasyon ve konfederasyonlar kurmalarına yardımcı olabilirler.

Tarım işçileri gibi, işçi eşleri ve kadın işçiler de sendikalardan umulan ilgiyi görmediler. Bundan dolayı ihmali caiz olmayan büyük bir potansiyel kullanılamıyor. Daha önce yayınladığımız araştırma dizisi yazılarında işçilerin ücretleri üzerinden nasıl sömürüldüklerini anlatmaya çalıştık. Son iki yazı ekmek, et ve yağlar üzerinde oynanan oyunları açıklıyor.

Konut, ısınma, aydınlanma, giyim, taşıt, eğitim, sağlık, korunma, dinlenme ve eylenme gibi ihtiyaçların karşılanması sırasında da aynı şekilde aldatılıyoruz. Bu konulara da sırasiyle değinecek halkın kimler tarafından ve nasıl sömürüldüğünü açıklamaya çalışacağız.

İsrail'de olduğu gibi işçiler, işçi eşleri ve ev kadınlarını da kapsayan, HISTADRUT tipi bir kuruluşa çok ihtiyaç var. Tüketici grupların eğitilmesi, gerçeklerin anlaşılması ve pahalılık karşısında tüketici grupların demokratik tepkilerinin güçlenmesi için örgütlenmek gerekiyor. Bunu yapamazsak pahalılık giderek artacak, yaşamak zorlaşacaktır.

İşçi liderleri, halktan yana kadın kuruluşları bir araya gelip konuşmalı ve yasaların öngördüğü biçimde örgütlenmenin ve bütünleşmenin çarelerini araştırmalıdırlar.

1965 yılında işçiler günlük ücretleri karşılığı 3.0 Kg. zeytin yağı satın alabiliyorlardı. Nisan 1974'de ücretler artmış, görünmesine rağmen fiyatlarda arttığından bu miktar değişmemiş 3.0 Kg. olarak kalmıştır. 1966-1971 yılları arasında satın alınabilen zeytinyağında artış olmuş, fakat 12 Mart'tan sonra işbaşına gelen Erim, Melen, Talu ekipleri işçi ücretlerini sabit tutup fiyatların yükselmesine seyirci kaldıklarından satın alınabilen zeytinyağı miktarı bir aralıkta 2.7 kg. 'a kadar düşmüştü.

Sadeyağ için de durum aynıdır. 1965 yılında bir günlük, ücretleri ile 1.4 Kg, sadeyağ satın alabilen işçiler, Nisan 1974 de aynı miktar sadeyağ satın alabiliyorlar. Dünyanın başka yerlerinde 1.4 Kg. sadeyağ için bir işgünü çalışan işçiler varmı bilemiyoruz. Fakat Türk İşçileri buna ister istemez razı edilmişlerdir.

Margarin'deki durumu inceleyince ilginç gelişmelerin tanığı oluyoruz. 1965 yılında günlük ücretiyle 3.7 Kg. margarin satın alabilen işçiler, Nisan 1974'de 5.7 Kg. Margarin satın alabiliyorlardı. Margarin fiyatları yerel yağ fiyatları kadar artmamış, böylece daha çok margarin almak mümkün olmuştu.

BÜYÜK OYUN

İşçiyi ve yoksul halkı margarine iyice alıştırmak, ABD'nin üretim artığı soya yağları için sürekli bir pazar hazırlamak Türkiye'den yabancı ülkelere bol döviz transfer için tezgahlanan bu oyun başarıyla sürdürülmektedir. Halkımızın 20 yıl önce tanımadığı bir yağ çeşidi bu sayede toplumun malı olmuş, köylerde bile margarin yenmeye başlanmıştır.

Köylü üretebildiği tereyağını patronlar, toprak ağaları ve zenginler için kasabaya götürüp satmakta, köye dönerken margarin satın alarak çocuklarına bu yağı yedirmektedir. Margarinlerin makbul yağlar olmadığını ve dengesiz yendiği takdirde insanda kalp ve damar hastalıklarının nedeni olacağını daha önce çok yazıp çok anlatmıştık.

Fakat gelirleri son derece düşük olan işçiler ve yoksun çoğunluk işin bu yanıyla ilgilenecek durumda değildir. Ucuz olsun, zehir olsun ilkesine uyarak karnını şişirmeye, çalışanlar ne bulabilirse onunla besleniyorlar. Onlar böyle yapınca da genel sağlık bozuluyor ve daha çok ilaç ithal ediyoruz. Gavur soya yağı fiyatlarından yaptığı fedakarlığı, sattığı ilaçların geliriyle birkaç misli fazla olarak kapatıyor.

Son günlerde margarinlerin fiyat meselesi de çözümlenmek üzeredir. Belirli firmalar üretimi yavaşlatıp bazı aracılar stoklamaya yönelince margarin ortadan kaybolmuş ve uzun kuyruklar belirmeye başlamıştır. Hem Ecevit iktidarını yıpratmak ve hem de karaborsa yaratıp halkı soymak için tezgahlanan bir oyun, fiyatlara en aşağı yüzde 30-50 zam yapmakla sonuçlanacak ve işçiler pahalı da olsa margarin buldukları için sevineceklerdir. Böylece halkımız hiç kullanmadığı bir yağa iyice alıştırılmış, margarin firmalarının tutsağı haline getirilmiştir. Margarin fiyatlarındaki artışın daha sonra zeytinyağı ve sadeyağ fiyatlarını da etkileyeceğini biliyoruz. Yağ oyunu böylece sürdürülecek, toplu sözleşmelerle alınan birkaç kuruşluk, ücret zammı bu yoldan geri alınacaktır. Türk halkı çeşitli, ayak oyunlarıyle midesinden yakalanmış, sermaye çevrelerinin tutsağı haline getirilmiştir. Yemeklik yağlar üzerinde sürdürülen oyun baş aktör ABD'nin yönetiminde ekmeklik buğday, pilâvlık pirinç, şeker ve benzerleri üzerinde de sürdürülmektedir. Önümüzdeki günler zor günler olacak, Türkiye dengesiz beslenmeye dayalı gizli açlık döneminden yalın açlık dönemine geçecektir.

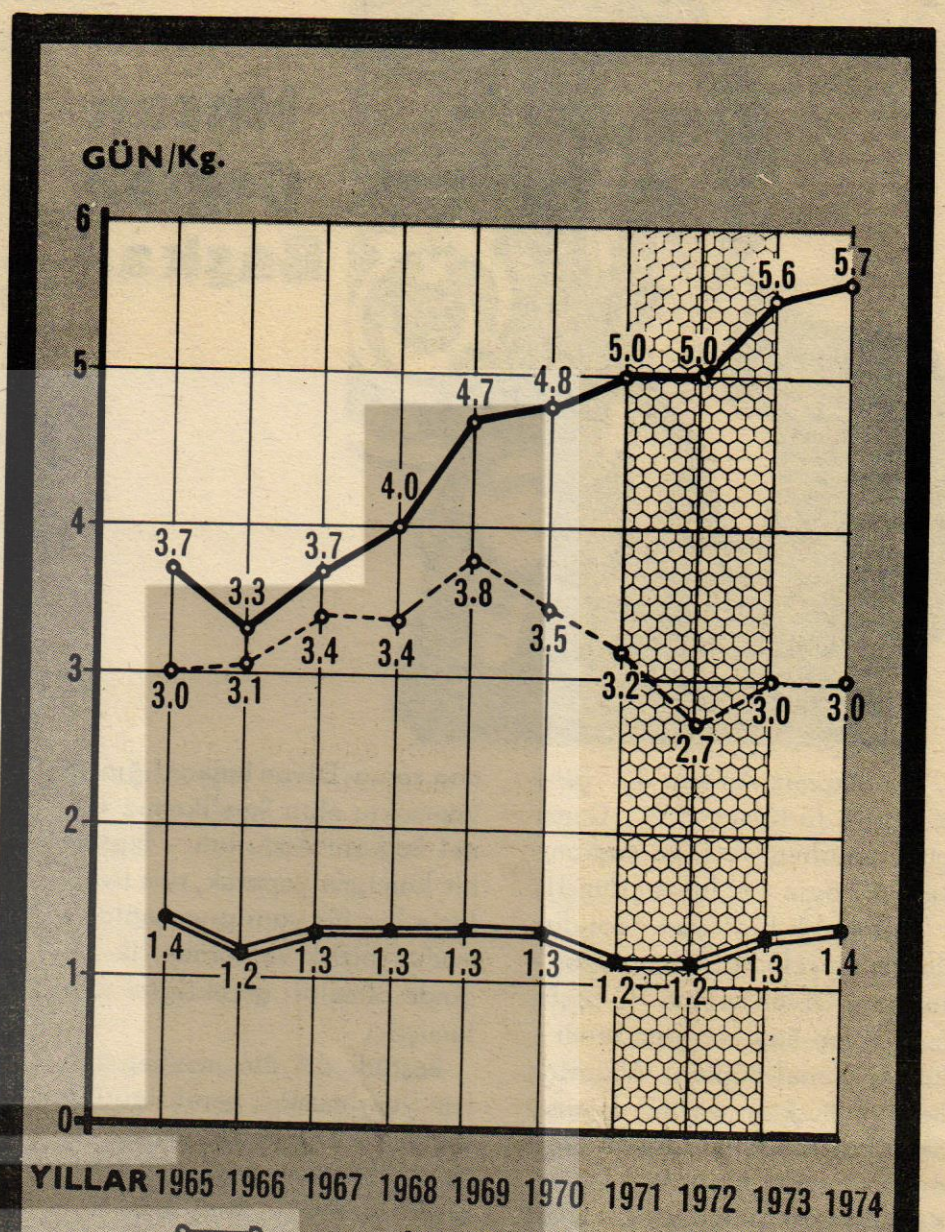

1965 Nisan 1974 döneminde temel besin maddelerinden biri olan yağ üzerinde büyük oyunlar oynanmıştır. Amerika Birleşik Devletlerinin başka toplumlara satmakta zorluk çektiği, margarin endüstrisinde ilkel madde olarak kullanılan soya yağlarına sürekli pazar hazırlamak ve halkımızı hiç tanımadığı margarinlere alıştırmak için, margarin yağları fiyatları düşük tutulmuş, zeytinyağı, sadeyağ gibi doğal yağlar pahalı satılmıştır.

Durum böyle olunca yetersiz ücretler karşılığı çalışmakta olan işçiler, yoksul köylüler, propagandanın ve yokluğun etkisiyle margarinleri kullanmaya başlamışlar ve bu yağlara alışmışlardır. Sadeyağ ile zeytinyağı artık patron gıdasıdır. Bunlardan daha ucuza satılan margarin ise işçilerin temel besini haline dönüşmüştür.

Son günlerde margarin firmaları ağız birliği ederek ve tüccarda elindeki yağları saklayıp stoklayarak bir yağ darlığı yaratmışlardır. Hem Ecevit iktidarını zor durumda bırakmak ve hem de margarin fiyatlarını yüzde 30-50 oranına göre yükseltmek için tezgahlanan bu oyun başarıya ulaşmak üzeredir.

Margarin yeniden piyasaya çıkınca iki kilo yağ almak için iki saat kuyrukta bekleyen işçiler memnun olacaklar ve bunu sağlayan patron yanlısı iktidarlara hayır dua edeceklerdir.

Yukarıdaki grafikte işçilerin çeşitli yıllarda bir günlük, ücretleri karşılığı satın alabildikleri yağ miktarları ve çeşitleri görülüyor.

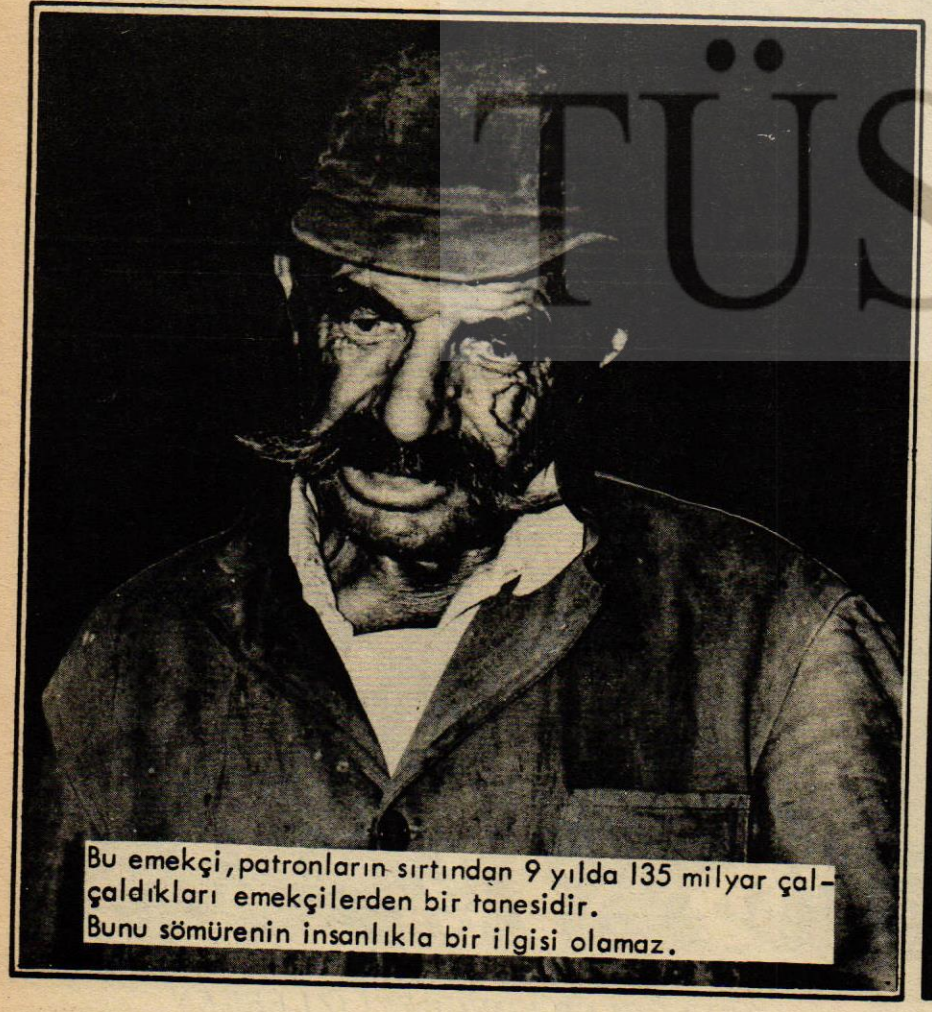

Bu emekçi, patronların sırtından 9 yılda 135 milyar çaldıkları emekçilerden bir tanesidir.
Bunu sömürenin insanlıkla bir ilgisi olamaz.

TÜSAV

Ankara 3. Şube Kongremiz yapıldı

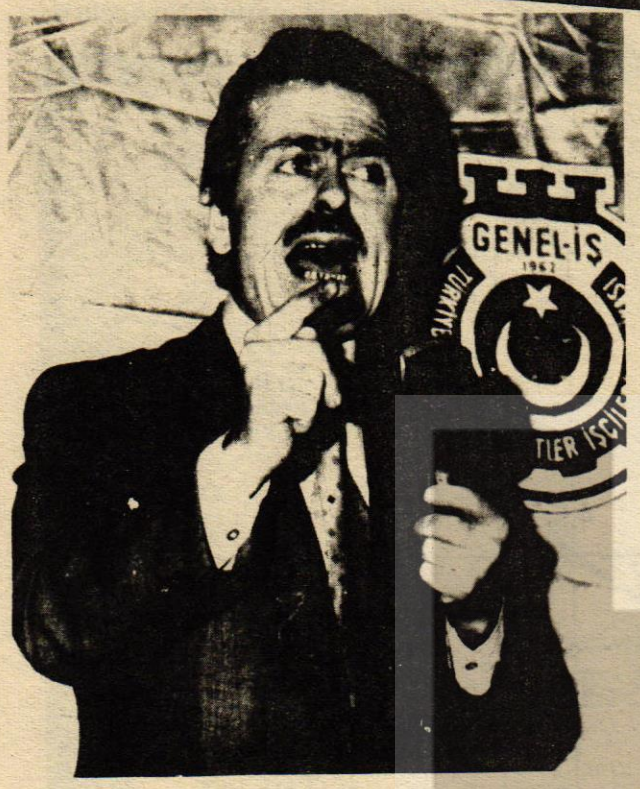

Hasan Çağlar Başkan

Sendikamız Ankara 3. Şube Kongresi 13 Kasım 1974 Cuma günü yapılmış ve Şube Başkanlığına Hasan Çağlar seçilmiştir.

Kalabalık bir konuk topluluğunun da izlediği kongre, yoklama ve Divan seçimi ile başlamış, Divan Başkanlığına Sendikamız Genel Başkanı Abdullah Baştürk, Başkan yardımcılığına, Sendikamız Genel Başkan yardımcılarından Mustafa Sığan, Katipliklere Sendikamız Sivas Şube Başkanı Mehmet Güneş, seçilmiştir. Divanın oluşmasından sonra, Divan Başkanlığını da yapmakta olan Sendikamız Genel Başkanı Abdullah Baştürk bir konuşma yaparak, tüm üyelerin hiç bir yanılgıya saplanmadan, birlik ve beraberlik içinde olmaları gerektiğini söylemiştir.

Baştürk, dil, din, mezhep ayrılığı yapılmaması gerektiğini de sözlerine ekleyerek, Genel-İş'in güçlülüğüne değinmiş ve hiç bir kuvvetin bu gücü bozamayacağını ifade etmiştir. Baştürk'ün konuşması büyük bir coşkunlukla karşılanmıştır.

Baştürk'ün konuşmasından sonra gündem gereğince konukların konuşmalarına geçilmiş ve konuklar delegelere tanıtılmıştır. Daha sonra kongreye gelen telgraflar, Genel Başkan yardımcılarından divan ikinci başkanlığını da yapmakta olan Mustafa Sığan tarafından okunmuştur. Özellikle CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in telgrafının okunmasından sonra, delegelerin ayakta ve uzun süre alkışları görülmüştür.

Daha sonra raporlar okunmuş ve raporların eleştirisi üstüne söz alan delegeler, konuşmuşlardır.

Bu arada Sendikamız Genel Sekreteri Hasan Okyar söz almış ve birlik beraberliğin bozulmaması halinde daha da güçlü bir Genel-İş doğacağını söylemiştir. Okyar konuşmasını toplu sözleşmenin getirdiği haklar üzerinde sürdürmüştür. Okyar'ın konuşmasını bitirmesinden sonra gündem gereğince seçimlere geçilmiştir.

SEÇİMLER

Yapılan oylama sonunda Hasan Çağlar'ın Şube Başkanlığına getirildiği belli olmuştur.

Yönetim Kurulu üyeliklerine Haydar Öncü, Ali Aytaç, Ali Kaynak, Ülfet Didikoğlu, Ali Çiçek ve Osman Ceylan seçilirken, bu kurulun yedek üyeliklerine de Mehmet Duman, Satılmış Bozdemir, Muharrem Çukurbaş,

Devamı Sayfa 15'de



KONGRE DİVANI GÖREV SIRASINDA



KONUKLARDAN BİR GRUP



DELEGELER KONGREYİ İZLERKEN

YARGITAY da 'yetki GENEL İŞ'in, dedi



İstanbul İETT Şubemiz Yöneticileri Sendikamız Genel Başkanı Abdullah Baştürk'le bir toplantı sırasında....

Ecevit Hükümetinin işe başlamasından hemen sonra Çalışma Bakanlığınca, görülen gereksinme üzerine iş kolları yönetmeliği yeniden tanzim edilmişti. Buna göre, Belediyeler de çalışan sağlık işçilerinin dışındaki tüm işçilerin 34 sıra no lu GENEL İŞLER iş kolunda mütalaa edilmesi gerekti.

34 sıra nolu iş kolunda faaliyet gösteren sendikamız, iş kolları yönetmeliğinin yeniden tanzimine göre belediye lerde çalışan sağlık işçilerinin dışanda kalan tüm işçileri çatısı altında toplama yetkisini almış oldu.

İş kolları yönetmeliğinde yapılan bu ayarlamadan sonra, belediyelerin çeşitli işyerlerinde faaliyet gösteren sendikalar, avazları çıktığınca bağırmağa, etrafa çamur sıçratmağa başladılar. Bu ayarlama çıkarlarına ters düşüyor, emekçilerin alınterini işverenlere satarak, sendikacılığı ticaret aracı yapanların önüne set çekiliyordu. Bağırmakla da hırslarını alamayan sarı sendikalar ve sendikacılar, "denize düşmüş yılan misali köpüğe sarılmaya" çalıştılar, Danıştay'a, Yargıtay'a başvurdular. Kararın iptalini istediler. Onlara göre, bu işyerlerin de faaliyet göstermek, emekçilerin sırtından zengin olmak oldukça doğal sayılmalıydı. Çıkarlarını zedeleyenler, partizanlık yapmakla suçlanıyor, emekçilerin alınterinin karşılığını tam anlamıyla savunan gerçek sendikalar adi suçlamalara hedef alınıyordu.



İzmir ESHOT Şubemiz Yöneticileri Belediye Başkanı İhsan Alyanak'la birlikte.....

Sarı sendikaların her türlü çırpınışları, feryatları para etmedi ve haktan, emekten sosyal adaletten yana olan yargı organlarımız emekçilerin isteği doğrultusunda kullandılar kararlarını. Belediyelerde çalışan sağlık işçilerinin dışında kalan diğer işçilerin tümünün toplu sözleşme yapma yetkisi, bu iş kolunda faaliyet gösteren Genel-İş Sendikasının olmalıydı.

Ve öyle karar alındı.

Danıştay kararına göre, belediyelerde çalışan Temizlik, Fen, Mezbaha, Taş Ocakları, Asfalt, Kanalizasyon, Tebhirhane, Park ve Bahçeler, Yol, vs. işçilerinin yanı sıra Elektrik, Su, Gaz, Otobüs ve özel kanunla kurulmuş olan İstanbul İETT, Ankara EGO, İzmir ESHÜT işyerlerinde çalışan tüm işçilerin toplu sözleşmelerini yapma yetkisi bundan böyle Genel – İş Sendikasının olacaktır.

1974-1975 yılı içinde yapılan iş kolu sözleşmelerinin yukarda belirtilen işyerlerinde uygulanması için Sendikamız Genel Başkanlığınca çalışmalar yapılmaktadır.

Yargıtay kararı ise imzalanmış olup, sadece yazılması kalmıştır. Çıktığı gün bütün teşkilata gönderilecek ve önümüz deki sayılarımızda Genel-İş EMEK' te yayınlanacaktır.



Ankara EGO Şubemiz yöneticileri ve üyelerimizden bazıları.....

CHP'nin düzenlediği mitinglerde halk tek ağızdan haykırdı:

'ERKEN SEÇİM,



CHP GENEL BAŞKANI BÜLENT ECEVİT'İ ADANALILAR BÖYLESİNE BÜYÜK BİR COŞKUYLA KARŞILADILAR..SANKİ BİR SEL AKIYORDU ADANA'NIN SOKAKLARINDAN AKDENİZE DOĞRU...

Değerli okurlarımız, son günlerde yurdumuzun çeşitli bölgelerinden dalga dalga sesler yayılmakta tüm Anadoluya. Anadolu insanları çoşkun bir sel gibi akmakta kaçınılmaz sonun dile getirildiği meydanlara..

Eskişehir'den başlayan ses dalgaları tüm Anadoluya yayılırken, Bursa aynı dalgalanmaya uyum göstermekteydi..Ve Diyarbakır, Gaziantep, Adana mitingleri... Buralarda toplanan milyonlarca köylü, dar ve sabit gelirli ve de emekçi yığınları hep bir ağızdan kükrüyorlardı" ERKEN SEÇİM" diye. İşte bu ses dalgaları adım adım tüm Anadoluya, Anadolunun ezilen sömürülen horlanan yığınlarının kafasında yankılanıyordu.

14 Ekim seçimlerinde sandık başına koşan, ezilen halk yığınları bir umut ışığı altında oylarını atarken bugünkü bunalımın doğmasını istememişlerdi elbette. Bugün halkımızın büyük çoğunluğunun birleştiği konu, bundan sonra yapılacak seçimlerde aynı tablonun ortaya çıkmaya cağı doğrultusundadır. Ve onun içindir ki yurdun her köşesinden aynı ses gelmektedir: " ERKEN SEÇİM "

Meclis Salonlarında at oynatanlar, bunalıma çarenin sokakta aranmayacağını söyleyip gerçeği inkar edeceğine, gerçekleri görüp, atlarını halk meydanlarında oynatmaya çıksınlar da boylarının ölçüsünü görelim. Söze geldi mi," Seçimden kork - muyoruz ama seçime gerek yok ki" diyorlar efendiler. Seçime gerek olup olmadığını, seçim zamanları kışlarını yaladıkları ulusumuz bilir. Dört sene keyfimize bakalım, ondan sonra Allah kerim felsefesinin iflas ettiğini göremeyen siyasilerimiz, gözlerini iyi açmalı ve halkın isteğini duymalıdırlar. Yoksa yüce Türk ulusu sesini duyurmasını çok iyi bilir. Dananın kuyruğu koptu kopacak. Bizden anımsatması. Gerisini kendileri düşünsün.

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, partisince düzenlenen mitingde " Halk iktidarına giden yolu halkımız oylarıyla açacaktır. Milli egemenlik ancak halk iktidarıyla birlikte gerçeklik kazanmış olacaktır."demiştir.

Ecevit konuşmasına"Doğu Anadolunun çileler içinde bilinçlenmiş fedakar ve mert halkı.." diye seslenerek başlamış ve şunları söylemiştir:

HÜKÜMET SORUNU VE
ERKEN SEÇİM

"Ülkemizin içinde bulunduğu bunalımı, karşı karşıya bulunduğu sorunları ve tehlikeleri, kendi görüşümüze göre size anlatmağa, bunalımdan tehlikelerden kurtulabilmek için, sorunları çözebilmek için sizden güç almaya geldim.

Bir yılın yarısını bunalımlarla geçirdik. Güçlü ve etkin bir hükümete en çok muhtaç olduğumuz bir dönemi hükümetsiz geçiriyoruz. Bu parlamento kompozisyonu, içinde güçlü ve etkin bir hükümet çıkamayacağı belli.

CHP'yi göstermek isteyenler var. Oysa bunun ne kadar haksız bir iddia olduğunu, bu iddiaların sahipleri de ortaya koyuyorlar.

"Millet size ancak yüzde 33 oranında oy verdi" diyorlar doğrudur.

"Milletin yüzde 67 si CHP'ye karşı oy kullandı, sola karşı oy kullandı, sağa oy verdi" diyorlar, doğrudur.

Ama bu doğrulardan şu sonuç ortaya çıkar : Hükümet sorununa çözüm bulmak, öncelikle, yüzde 67 oy alan ve rejim anlayışlarında, sosyal ve ekonomik anlayışlarında, milliyetçilik anlayışlarında, sola karşı oluşlarında beraber olduklarını, bir cephe kurabileceklerini söyleyen partilere düşer.

Madem ki çözüm bulamıyorsunuz ve buldurmuyorsunuz. Öyle ise seçime gidelim dedik...

Şu ana kadar ona da resmen razı olmadılar.

Mecliste çoğunluk, erken seçim için el kaldırma noktasına da varabildiği gün, bunalımın sonu görülmüş olacaktır.

Eğer halen milletin yüzde 67 sinin kendileriyle beraber olduklarını düşünüyorlarsa, seçimden korkmasınlar. Bu oranın değiştiğini kabul ediyorlarsa, Türkiye'de ba-

'CHP, EMEKÇİLER YARARINA KARARLAR ALMAYI GÖREV SAYMIŞTIR,

zı önemli değişiklikler olduğunu, parlamen todaki oranların artık halk eğitimlerini yan sıtmadığını onun için de Meclisi yenile - mek gerektiğini kabul etsinler.

Eğer erken seçimle ilgili ilk önerimiz zamanında kabul edilseydi yarın Türkiye ' de genel seçimler yapılıyor olacaktı. Doğu da bu toplantı yapılabildiğine göre her halde seçimde yapılabilirdi. Yarından son ra milletçe aydınlığa çıkmış olacaktık.

Erken seçime giderken seçim sistemin - de bazı düzeltmeler yapılabilir. Ama siste- mi kökünden değiştirmenin çok sakıncalı o lacağına inanıyoruz. Hele Adalet Partisi - nin öne sürdüğü dar bölge sisteminin de- mokrasiye ve halka ne kadar zararlı ola- cağını en iyi Doğu Anadolu halkı anlaya - bilir. Dar bölge sistemiyle, varlıklıların , büyük toprakların, bir ölçüde sarsılma - ya başlayan aşırı nüfuzları büsbütün arta - caktır.

HALK İKTİDARI

Ecevit daha sonra 7 aylık karma hükü- mat döneminde neler yapabildiklerini, ne- leri neden yapamadıklarını anlatmış ve sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Yapmak istediklerimizin tümünü yapa bilmemiz için, hükümet kurabilmemiz yet - mez, halk iktidarını gerçekleştirebilecek , güçlü hükümet kuracak duruma gelmemiz gerekir.

Bazı kimseler, (Milli egemenlik) var - ken, bir de (Halk iktidarı) kavramının ne - reden çıktığını soruyorlar. Bunu iyi niyet le sorulmuş bir soru kabul ederek, bir kaç somut örnekle cevaplandırmak isterim:

Eğer bir ülkenin düzeni, dar gelirli halk çoğunluğunun, geri kalmış bölgeler halkı çoğunluğunun, çocuklarına gereğince eği - tim vermeye yetmiyorsa, halk çocuklarının çoğunluğu, yüksek yönetici mevkilerine , erişemiyorlar demektir... Yönetime gere - ğince ağırlığını koyamayan bir halk ise, iktidarda değildir demektir.

Ama, elbette oyun değerini küçümseme mek gerekir. Halk iktidarına giden yolu halkımız oylarıyla açacaktır.

DOĞUNUN KALKINMASI

Konuşmasının sonunda Ecevit, Doğuyla ilgili olarak özetle şunları söylemiştir:

" Devlet, halkın elinden tutacak dev - letle birlikte, halk kalkındıracak . Doğuyu Devletçilik kalkındıramadı, özel girişimci- lik kalkındıramadı. Halkçılık halkındıra - cak, halk sektörü kalkındıracak Doğuyu...

Baskıyla değil, özgürlükle ve sosyal a- daletle barış ve huzur sağlanacaktır, Doğu da."



ÇALIŞMA RAPORU

Çalışma raporu taslağında ara re- jimde CHP'nin varlığını sona erdirme çarelerinin arandığı açıklanmaktadır. Ra por, çeşitli konuları içeren bölümler ha- linde hazırlanmıştır.

Raporun giriş bölümünde CHP'nin bu kurultaya, Türkiye'nin en büyük ve en güçlü partisi olarak girdiği belirtildik- ten sonra. "Türk halkının tek umudu Ge- nel Başkanımızın, yürekli büyük insan Sayın Bülent Ecevit'in kişiliği artık, Cum huriyet Halk Partisi sürekli bir ana mu- halefet partisi olmaktan çıkmıştır" de- nilmektedir. Raporun bu bölümü şöyle sona ermektedir:

"Bu güven duygusunu, bu büyük ilgiyi sarsmamak, yüce ulusumuza layık ol– mak o'nun umut ve özlemlerini gerçek - leştirecek olan halk iktidarını kurmak , değişmez amacımız ve en kutsal görevi- mizdir."

Raporun ekonomik bölümünde, CHP - MSP iktidarının iç ve dış ekonomik ko- şulların en güç olduğu dönemde iktidarı ele aldığı belirtildikten sonra özetle şöyle denilmektedir:

1970'lere ekonomik ve sosyal açıdan büyük sorunlarla girmiştir. Giderek ar- tan ekonomik bunalım, 1974'lerin başın - da tüm ülkeleri hükümetlerini uğraştı - ran, güçlü ve istikrarlı iktidar anlayış la rına yeni seçimlere ve yeni delegelere , yol açan bir boyut kazanmıştır. Ülkemiz de bu dönemde demokrasi askıya alındı- ğı gibi ekonomik ve sosyal açıdan kon - jonktürün gerektirdiği zorunlu tedbirler de alınmamıştı. Bundan da ileri giderek bir iki yıl sonrasını göremeyen tedbir - sizlikler de yapılmıştı.

Petrol fiyatlarının 3-4 kat arttığı bu dönemde, CHP iktidarından önceki hükü- metlerin bütün gelişmelere duyarsız kal- dığı ve yapay tedbirlere fiyat artışları - nın düşük gösterilme çabasına girişildi- belirtilen raporda daha sonra şöyle de- nilmektedir:

"CHP parlamenter demokrasi yo- luyla düzen değişikliğini amaçlayan demokratik sol bir partidir. Amacı bu o- lan bir partinin üretim ilişkilerine do- kunmadan gerçek bir düzen değişikliği yapması elbette olanaksızdır. Mevcut dü zende halka dönük alınacak tedbirlerden halkın yararlanması için, bazan çok bü- yük fedakarlıklara katlanmak kaçınılmaz olmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında İ. Ecevit Hü- kümetini oluşturan CHP, yakın bir seçi- min kaçınılmazlığına inandığından kısa dönemde mevcut üretim düzenini de bozabilecek girişimlere yönelmekten kaçınmak zorunda kalmıştır. Hükümetin yapısı da bunu zorunlu kılmıştır.

PARTİ ÇALIŞMALARI

Raporun parti çalışmalarıyla ilgili ikinci bölümünde özetle şöyle denilmiş- tir:

"CHP artık bir iktidar partisi, ulus- ca umut bağlanılan bir parti haline gel- miştir. Ufukta yeni bir seçim görünmek tedir. Böyle bir dönemde böylesine güç- lenen bir siyasal kuruluşta yer yer ya- rışlarının olması doğaldır. Bundan endi- şe etmiyoruz. İnanıyoruz ki örgütümüz kongreler sonrasında ve bu kurultayı - mızı izleyen günlerde, büyük bir dayanış ma ve önümüzdeki seçimlerde çok daha büyük bir başarı ile çıkmanın azmi i- çinde olacaktır. Partimizin içindeki gö- rev yarışmasını CHP içinde yeni bir dü şünce ve eylem ayrılığı doğuyormuş gi- bi görmek ve göstermek isteyenler o zaman ne kadar yanıldıklarını anlayacak lardır."

Yeni Merkez Yönetim Kurulu'nun ku- rulduğu günlerde partinin İş Bankası'n - daki hesabında yalnız onbir lira 44 ku- ruş bulunduğu belirtilen raporda 4. 074. 702 lira 97 kuruş olan borcunun tümü - nün ödendiğini, bundan başka 2 milyon li ralık Kıbrıs Barış Harekatı tahvili a- lındığı belirtilmektedir.

MİLLİ EĞİTİM VE GENÇLİK SORUNLARI

Raporun Milli eğitim ve gençlik so- runları bölümünde ise özetle şöyle de- nilmektedir:

"Öğünerek söyleyelim ki, yüksek öğ- renime giriş yakın tarihimizde ilk kez bizim iktidarımız sırasında bir sorun olmaktan çıkmış, orta öğretimi ta- mamlayan herkese ilk kez bizim iktida- rımız sırasında bir yüksek öğrenim ya- pabilme olanağı sağlanmıştır.

Sağ iktidarlar sırasında horlanan , yerlerinden edilen ya da götürüldükleri bağımsız yargı organları önünde hiçbir ceza almamalarına rağmen açığa çıka - rılan öğretmenler, ilk kez bizim iktida- rımız sırasında huzur ve güvene kavuş- muşlar, görevlerine döndürülmüşlerdir.

Raporun daha sonra gençlik sorunlarına değinilerek şöyle denilmektedir:

"Sağ ve sol uçlara ayrılan ve öğrenci niteliğini çoktan yitirmiş olan gençler, ideolojik kavgalarını, artık birbirlerini döverek, yaralayarak hatta öldürerek veriyorlardı. Tüm Türk ulusu bu kanlı serüveni kaygı ve kuşku ile izliyorlardı. Olayları denetim altına almak için elinde her türlü yetki ve güç bulunan siyasal iktidar ise, görünüşte tam bir umusamazlık, aslında ise becerik sizlik içindeydi.

Bu beceriksizliğe sonradan olayları büsbütün çığrından çıkaran yanlışlar da eklendi. Adalet Partisi iktidarı, sokağa egemen olmak isteyenleri devletin güçleriyle ve yasal yollardan değil de, sokağa egemen olmak isteyen başka uçlarla bastırmak yolunu tuttu. Bu arada, işe kışkırtıcı ajanları da karıştırdı. Gençler bu kışkırtıcı ajanlar tarafından devlete ve toplumsal kurumlarla değerlere karşı saldırıya itildiler. Bomba olayları adam kaçırmalar, banka soymalar, birbirini kovaladı. Çıkar çevrelerin temsilcisi olan Adalet Partisi iktidarı, bütün bunlardan yararlanarak halk kütlelerine devlet ve toplum yönetiminde etkili olmak olanağını veren demokratik hak ve özgürlükleri büsbütün kısıtlamaya kalkıştı.

Bu kanlı ve karmaşık tablodan asıl yararlananlar, ekonomik ve toplumsal bunalımları ancak şiddetle sağlayan bir disiplin ve totaliter bir toplum ve politika düzeninin gidereceğini sananlarla, özgürlükçü demokrasi rejiminde halkın politikaya giderek daha çok ağırlık koymasından korkan ve kuruluşu kapalı rejimde arayan çıkar çevreleridir. Bunların yoğun çabaları sonunda 12 Mart'la birlikte ülkenin kaderine "siyaset" i mahmuk eden, Parlamentoyu Parlamentodışı güçlerle gölgeleyen ve özgürlükçü demokrasiye "şal" örten, "balyozcu" bir ara rejim hakim oldu.

Ancak bu rejim dikta yanlılarının istediği kadar uzun ömürlü olmadı. Gerçi 1971 Mart'ından sonra kurulan ara- rejim döneminde, çıkar çevrelerinin baskısıyla, geniş emekçi ve üretici kütlelerinin ekonomik ve toplumsal çıkarlarını savunacak, gözetecek özgürlükçü bir demokrasinin halka dönük ve halk yararına işleyen kuralları rafa kaldırıldı. İşçilerin toplusözleşme ve pazarlık hakları kısıtlanmış, köylülerin seslerine ve isteklerine kulak tıkanmış, aydınların, düşünce özgürlüğüne karanlık bir rejim süzgeçleri takılmıştı. Özellikle Sayın Bülent Ecevit'in Genel Başkan olmasından sonra, bütün bunlara karşı çıkan, halkın elinden alınan özgürlüklerin savunuculuğunu yapan bir CHP'nin varlığına bile tahammül edilemiyordu. Fırsattan yararlanılarak, partimizin varlığını sona erdirmek çareleri aranıyordu

Raporda buna rağmen CHP'nin bir çığ gibi büyüdüğü belirtildikten sonra, CHP iktidarı döneminde aşırı uçların toplumun güvenliğini bozacak tek bir eyleme girişmedikleri ifade edilerek şöyle devam edilmiştir:

"Partimizin işbaşına gelmesiyle birlikte Türkiye'de kurulan özgürlükçü ortam içinde, en sert sıkıyönetim uygulamalarıyla bile önlenemeyen anarşik ortamlar bütünüyle ortadan kalkmıştır.



CHP'NİN DÜZENLEDİĞİ MİTİGLERE GÖRÜLMEMİŞ BİR HALK TOPLULUĞU KATILMIŞTIR. GENEL BAŞKAN BÜLENT ECEVİT, MİTİNGİN YAPILDIĞI HER KENTTE İNSAN SELİ İLE KARŞILAŞMIŞTIR. (FOTOĞRAF:ABBAS GORALI)

Geniş kapsamlı bir siyasal af ile son üç yılda anarşist diye tutuklanmış olanların çok büyük bir kısmı özgürlüklerine kavuşmuş oldukları halde, hiç bir anarşik eylem görülmemiştir. Başka hiç bir şey yapmamış olsa bile, bu tek başına partimiz için en büyük övünme kaynağıdır.

CHP iktidara geldikten sonra Türkiye'de kurduğu iç barış ne yazık ki, CHP-MSP ortaklığının kaçınılmaz nedenlerle sona ermesi üzerine yeniden bozulmuştur.

CHP dışında bazı partiler gençlikle hiç bir diyalogları olmadığı, gençlikle köprüler kurabilecek programlara sahip bulunmadıkları için, gençlik tabanını Milliyetçi Hareket Partisi'nin "komando" militanlarını destekleyerek, onlardan yararlanarak kazanmak gibi bir çaba içine girmiş bulunmaktadırlar.

Bu tehlikeli gidişe, Türk ulusunun, CHP'yi tek başına iktidara getirerek dur diyeceğine yürekten inanıyoruz."

CUMHURBAŞKANI SEÇİMLERİ

9 bölümden oluşan CHP kurultay raporunun 21. Kurultaydan seçimlere kadar geçen dönem ayrı bir bölüm olarak ele alınmakta, CHP'nin Melen Hükümetindeki üyelerini çekme nedenleri ve doğan sonuçlara değinildikten sonra Cumhurbaşkanlığı seçimlerine geçilerek özetle şöyle denilmektedir:

"Sayın Gürler'in Cumhurbaşkanı seçimleri için açılan kampanyaya katılan çevrelerin başında hiç kuşkusuz, özgürlükçü demokrasinin erdemine inanmayanlar, Türkiye'de reformların ancak tepeden inmeci yollarla gerçekleşebileceğini savunanlar geliyordu.

Cumhurbaşkanı seçimi yapılacağı sırada Genel Kurmay Başkanlığında Sayın Gürler gibi "ilerici" eğilimli olduğu söylenen bir komutanın bulunmasını 12 Martı kendi istedikleri raya oturtmak için büyük bir fırsat saymışlar ve onu devletin başına getirmek için gürültülü bir kampanya açmışlardı. Bu arada bütün, parlamentoya ve CHP üzerine de, Sayın Gürler'e oy verilmesi yönünde etki yapmaya çalışıyorlardı.

1973 Martında yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimleri, CHP nin davranışı ile demokrasi tarihinde bir dönüm noktası ve özgürlükçü demokrasi için yeni ve büyük bir zafer oldu, ondan sonra Cumhurbaşkanlığı seçimi, demokratik parlamento kurallarının tam olarak işlediği bir ortama girdi ve öyle bir ortam içinde CHP'de girişimiyle, Sayın Fahri Korutürk'ün Cumhurbaşkanlığına seçilmesi sağlandı."

CHP-MSP ORTAKLIĞI

Raporun CHP-MSP ortaklığı bölümünde, seçimlerden sonraki durum özetlenmekte, "Adalet Partisi millete karşı gözle görülür bir küskünlük içine girmişti" denilmektedir. Bu bölümde daha sonra MSP ile neden ortaklığa gidildiği de şu cümlelerle ifade edilmektedir:

"Cumhuriyet Halk Partisi iktidar görevini yüklenmeyip hükümet kurmayı sağ partilere bıraksaydı, bu yaklaşan sıkıntılı günlerde ekonominin bütün yükü sağ partiler tarafından gene üretici ve emekçi kütlelerin sırtına yüklenecek, fatura eskisi gibi gene onlara ödetilecekti

Bir bölümünde daha sonra, CHP-MSP ortaklığının çalışmaları ve kopuş şekli daha önce peyderpey yapılan açıklamalara uygun olarak anlatılmakta," yılda yüz bin tank yapmaktan, daha sonraları Kıbrıs'ta fabrika kurmaya kadar güden demeçler vermişlerdir. Ortağımızın bu tutumu hükümetin ciddiyeti üzerine gölge düşürmüş, bizleri güç durumlarda bırakmıştır. "denilmektedir.

Raporun dış politika ile ilgili bölümünde ise, Petrol sorunları, Türk- Yunan ilişkileri, Kıbrıs harekatı ile ilgili gelişmeler ve izlenen yol anlatılmakta, dış politikada Türkiye'nin etkin ve saygın bir yer sağladığı belirtilmektedir.

Devamı Sayfa 15 te

emekçinin sözlüğü

ALİVRE: Örtcel satış... Bir ürünün üretildiğine teslim edilmek üzere önceden yapılan satışını dile getirir.

ALMAŞIK EKİM: Ekin değiştirerek yapılan ekim... Anamalcıllık öncesinde toprağı dinlendirmeye bırakarak (nadas) yapılan ve toprağı güçlendirmek amacını güden tarım yöntemi, anamalcıllıkta gübrelemek yoluyle bu amacı sağladığından yerini almaşık ekim yöntemine bıraktı. Toprağı güçsüzleştirmeden ondan en çok ve en iyi ürün almak amacını gerçekleştiren bu yöntem, belli bir anamalı toprağa yatırmayı gerektirir.

ALTIN. Doğada az bulunduğundan ötürü para olarak kullanılan ya da para karşılığında devletlerce saklanan maden...

ALTIN ENFLASYONU: Altın üretiminin çoğalmasıyla altın değerinde meydana gelen düşme... Mal ve ücret fiyatlarının yükselmesini doğuran bu düşme 15. yüzyılda en tipik örneğini vermiştir.

ALTIN KAMBİYO SİSTEMİ: Altını saklayarak banknot karşılığının yabancı parasıyle ödenmesi sistemi... Banknot ya da kağıt para sisteminin temeli, istenildiğinde karşılığı olan değerli madenle değiştirilmesidir. Paralarını altın temeline dayanan ülkeler çıkardıkları banknot karşılığında altın ödemeyi garanti ederler. Uygulamada banknot karşılıkları altın para, altın külçe ya da yabancı ülke parasıyle ödenmektedir.

ALTIN KÜLÇE SİSTEMİ: Banknot karşılığında külçe halindeki altın verilmesi sistemi... Kimi ülkelerde altın para basmak ve kullanmak yasaktır. Bu yasağın gerekçesi kaybına uğramamasını sağlamaktadır. Bu yüzden kimi ülkelerde banknot karşılıkları altın külçeyle ödenir.

ALIM: Satın alma... Genellikle alıp satmak anlamına gelen alım-satım bileşiğinde kullanılır.

ALIŞVERİŞ: Alıp satma işlemi... Halk dilinde genellikle sadece satın almak anlamında kullanılır.

EMPERYALİZM.I.

EMPERYALİZM (Tekelci kapitalizm)

Burjuva toplumunun bütün üretici kuvvetlerinin ve üretim ilişkilerinin gelişme süreçleri tekeller öncesi kapitalizmden tekelci kapitalizme, yani emperyalizme geçişi hazırladı.

19. yüzyılın son üçte biri büyük teknik dönüşümler, sanayiin ilerlemesi ve yoğunlaşması ile belirgindir. Maden sanayiinde yeni çelik üretim usulleri çok geniş ölçüde yaygınlaşmıştır. İç yanmalı motorlar, buhar türbinleri, elektrik motorları gibi yeni motor tipleri - nin hızla yayılması sanayi ve ulaştırmadaki , gelişmeleri çabuklaştırdı. Bilimin ve tekniğin kazandırdıkları önce termik, sonra hidroelektrik santrallerde büyük ölçülerde elektrik enerjisi üretimini olağan kıldı. Elektrik enerjisinin kullanılması kimya sanayiinin en metalürjiinin birçok yeni kollarının kurulmasına yol açtı. İç yanmalı motorların olgunlaştırılması otomobil ve sonra uçak nakliyatı - nın ortaya çıkmasına ve yaygınlaşmasına yardımcı oldu.

19. yüzyıl ortalarına doğru kapitalist ülkeler sanayiinde henüz hafif sanayi hakim bir yer işgal eder. Nisbeten zayıf fakat çok sayıda girişim tek tek kişilerin malıdır. Hisse senetleri şirketlerin yeri nisbeten az önemlidir. 1873 ekonomik buhranı bu çok sayıda küçük girişimlere öldüresiye vurdu ve kapital yoğunlaşmasına ve temerküzüne güçlü bir itme verdi. Başlıca kapitalist ülkelerde sanayideki üstün yer ağır sanayie, hepsinden önce de maden sanayiine, maden çıkarma sanayiine ve makina imalâtına geçti. Bunların gelişmesi çok büyük sermayelere gereksinme gösteriyordu. Hisse senetli şirketlerin büyük, ölçüde genişlemesi kapital yoğunlaşmasını , daha da arttırdı.

Tekeller öncesi kapitalizm safhasında hüküm süren serbest yarışma gittikçe daha fazla büyüyen kapitalist girişimlerde üretimin hızla yoğunlaşması sonucunu veriyordu. Kapitalin yoğunlaşması ve temerküzü yasasının etkisi büyük ve çok büyük girişimlerin zaferini hiç şaşmadan getiriyor, küçük ve orta büyüklükte girişimler ikinci dereceye ve bağımlı duruma düşüyorlardı. Üretimin bir noktada toplanması, yoğunlaşması da karşılık olarak serbest yarışmadan tekeller hakimiyetine geçişi hazırladı; tekeller yarışma serbestliğini yok etti ve aynı zamanda kendilerini kapitalist dünyada yırtıcı ve kıyasıya yarışma savaşına giriştiler.

Üretimin yoğunlaşması ağır sanayide ve kimya, elektroteknik, otomobil vb. yeni sanayii kollarında daha hızlı oldu; hafif sanayide yoğunlaşma daha yavaş gerçekleşti.

Çeşitli girişimlerin birleşmesi giderek tekelleri meydana getirdi. Sanayi ve banka tekellerinin birleşip kaynaşmasından finans kapitali doğdu ve kapitalist ülkelerde finans oligarşileri ekonomik ve politika hayata hakim oldular.

Tekeller öncesi kapitalizm devrinde emtea (mallar) ihracatı hakim durumdaydı; Tekeller devrinde ise kapital ihracatı ayırdedici bir nitelik haline geldi. Dış ülkelere kapital ihracatı en fazla kâr elde etmek için yapılır. Kapital ya başka ülkeler hükümetlerine, belediyelerine ve bankalara borç para verilerek, ya da o ülkelerde sanayi, ticaret, bankacılık girişimleri yapılarak, ayrıcalıklar sağlayarak, demiryolu inşaatı yapılarak ve zayıf düşen ülkelerde zaten mevcut girişimler yok pahasına satın alınarak , ihraç edilir.

Sermaye ihtiyacına önce, bütün gelişmiş kapitalist ülkelerde tekellerin hakim duruma geçmesi, sonra da kapital birikiminin çok büyük olduğu az sayıda zengin ülkenin dünyada tekelci bir mevki elde etmiş bulunması sebep olur. En fazla kâr peşinde koşan kapital bu fazlalığı dışarı döker. 20. yüzyılın, başında kendini iyice hissetiren bu fazla kapital esas itibar ile kapitalin az, ücretlerin düşük, ilkel maddelerin ucuz, toprak fiyatının az yükselmiş olduğu "geri kalmış" ülkelere ihraç edildi. Buralarda çok yüksek kâr olanakları vardı. Kapital ihracı emtea ihracının gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdır: Kapital ihraç eden tekeller borçlanan ülkelere kendi emtealarını, satıcı için kârlı koşullarla, satın almak zorunluluğunu yüklerler. Zengin ülkelerin tekelleri bu yollarla borçlu ülkelerin hammadde kaynaklarını ve pazarlarını ele geçirirler.

Bazı hallerde gelişmiş sanayi ülkelerine de sermaye ihraç edilir. Örneğin Birinci Dünya Harbi öncesindeki hızlı gelişme devresinde dışarıdan ABD'e sermaye akımı olmuştu . Bir de harp sonrası zaaf devrelerinde Almanya ve diğer Avrupa kapitalist ülkelerine bol Amerikan sermayesi geldi. Burjuva iktisatçıları ve siyaset adamları sermaye ihracını bir yardım gibi göstermeye çalışırlar. Gerçekte ise sermaye ihracı geri kalmış ülkelerde bir taraftan kapitalist ilişkilerin gelişmesini hızlandırırken bir taraftan da bu ülkelerin yabancı tekeller tarafından sistematik yağmasına ve köleleştirilmesine yol açar.

DEVAMI GELECEK SAYIDA

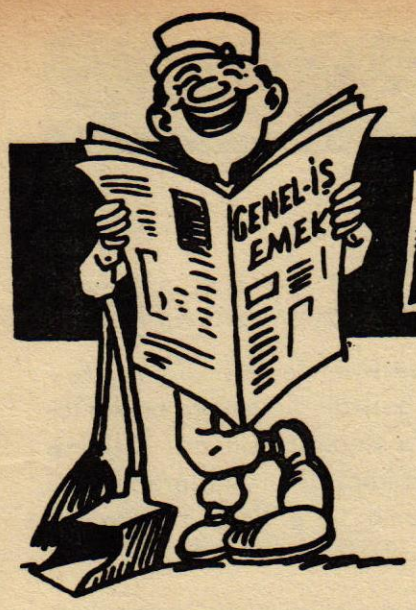

MİZAH..!

MELEK OLAMAMIŞ

Yıllardan beri birbirlerini görmeyen iki arkadaş yolda karşılaştılar ve aralarında şu konuşma geçti.

—" Merhaba yıllar varki görüşemiyoruz"

—" Öyle oldu. Okuldan sonra hepimiz bir yere dağıldık. Nasılsın bakalım? Evlendin mi?"

—" Evet melek gibi bir kadınla evlendim. Ya sen?"

—" Ben senin kadar şanslı değilim. Benimkisi melek çıkmadı. Hâlâ yaşıyor."

*

POLİTİKACI VE KARISI

Politikacı, evlendikten birkaç ay sonra dert yandı:

- Karıcığım, kusura bakma... Ben yemek yapmasını bilmem, ama evlendikten sonra, iki ay içinde mükemmel bir aşçı olacağım... demiştin... Oysa, bir yenilik yok. Hâlâ sahanda yumurta ile geçinmek zorunda kalıyoruz...

- İlâhi kocacığım, hele sen seçim nutuklarındaki vaatlerini bir hatırlasana bakalım...

*

GREKO ROMENCİLER

Televizyonda Amazon kadınlarının güreşini seyreden ağabeyim bana dönerek:

— Aman kardeşim, dedi, bunlar iyi ki dünya şampiyonasına iştirak etmemişler... Yoksa onikinci de olamazdık.

Moda

Çok züppe ve moda düşkünü bir kadındı. Bir gün hastalandı. Doktorunu çağırtarak:

— Bugünlerde kendimi pek iyi hissetmiyorum, dedi. Herkes şu son zamanlarda en çok neden hastalamyor öğrenebilir miyim?

Cömert arkadaş

İki İskoçyalı arkadaş arasında:

— Nasılsın?

— Kötü. Doktor bundan böyle, tuzsuz bir dilim ekmekle sudan başka bir şey yememem gerektiğini söyledi...

— Bu gece bize yemeğe gelsene dostum!

TUZLU ÇUBUK

Köy kadınları gezici kurslarının sene sonunda sergi açılışları merasimle oluyordu. Merasime vali, millî eğitim müdürü ve mahalli idare meclisi katılıyordu.

Yine böyle bir açılışta köy halkı ile birlikte bir çay sofrasına oturmuştuk. İkram olarak kurs öğretmeni yaş pasta, kuru pasta ve tuzlu çubuk hazırlatmıştı. Pasta kesildi. Herkes çatalı ile yemeye başladı. Bir taraftan da kuru pasta ve tuzlu çubuk yeniliyordu. Bu arada bir de ne görelim, merasimin resmiyetine uygun olarak köylülerden bir tanesi tuzlu çubuğu (batonsale) çatala batırmış yemiyor mu!?.

Hâlâ merak ediyoruz, tuzlu çubuğu çatala takma maharetine.

Dövme

Kadın, kocasının çok zayıfladığını, hastalandığını arkadaşına anlatıyordu.

Arkadaşı:

— Sahi mi söylüyorsun? Demek çok zayıfladı, kocanı diye sordu.

— Öyle canım, çok zayıfladı. Göğsüne bir uçak gemisi dövmesi yaptırmıştı. Uçak gemisi şimdi küçük bir kayığa döndü...

İkizler

Yolda karşılaşan iki arkadaştan biraz yaşlısı sordu:

— İki aydan beri Jules'lerin ikizlerinden biriyle evlisin. Merak ediyorum, onları birbirinden ayırdetmek için ne yapıyorsun?

Beriki dalgın ve saf bir tavırla:

— Doğrusu ben de bilmiyorum, diye cevap verdi.

Enflâsyon

Çocuk babasına sordu:

— Enflâsyon dedikleri nedir?

Baba:

— Ne olacak, diye cevap verdi, meselâ, bundan yirmi yıl önce, sen daha dünyaya gelmemiştin, annenle ben, iki kişi çarşıya gidip on lira harcayıp aldığımız şeyleri eve zorlukla getirebiliyorduk. Bugün, on liraya alınan şeyi, üç yaşındaki bir çocuk koşa koşa eve getiriyor... İşte enflâsyon budur yavrum.

Anket

Birçok kimselere şunları sorunuz:

1 — Hangi tarihte doğdunuz?

2 — Hangi tarihte evlendiniz?

3 — 1974'te kaç yaşında oluyorsunuz?

4 — 1974'te kaç senelik evli oluyorsunuz?

Rakamları toplayınız ve.. bütün şahıslardan aynı sonucu aldığınızı göreceksiniz.



— Dünyada yarım milyon insan aç. —

SAVUNMA

Mahkemede bir hırsızlık dâvası görülüyordu. Savcı iddianamesini okudu. Sanığın hırsızlığı güpe gündüz yaptığı için cezasının arttırılmasını istedi. Bunun üzerine sanığın avukatı ayağa kalktı ve hâkime dönerek:

— Sayın savcı, geçen gün müvekkilim olan bir sanığın, hırsızlığı gece yarısı herkes uyurken yaptığını söyleyerek cezasının arttırılmasını istemişti. Bugün de hırsızlığın gündüz yapılmış olduğundan yine cezanın arttırılması için sebep olarak gösteriliyor. Peki hırsızlığı ne zaman yapsınlar yâni?... demez mi!?.

Morartının sebebi

Doktor, bacaklarındaki morartıları gösteren adama sordu:

— Futbol gibi, rugby gibi bir şeyler oynuyor musunuz?

Hasta karşılık verdi:

— Sadece briç oynuyorum. Yalnız her yanlış kâğıt tutuşta masanın altından karım bacağımı çimdikler!...

Güzel bir rüya

Sabahın erken saatinde kocasını uyandıran kadın:

— Kocacığım çok güzel bir rüya gördüm, dedi. Sen at yarışlarında kazanmışsın ve bana geçen hafta Paradis caddesindeki kuyumcuda gördüğümüz pırlanta bileziği almışsın. Pırlanta görmek neye yorulur acaba?

Kocası gülümseyerek cevap verdi:

— Bu gece anlarsın sevgilim.

Aynı akşam bürodan eve dönen adamın elinde süslü küçük bir paket vardı. Kadın paketi alırken:

— Sevgilim, içindeki rüyada gördüğüm pırlanta bilezik mi yoksa?...

Dedi ve sevinçten titreyen parmakiarla paketi açtı. İçinden «Rüya Tâbiri» adlı bir kitap çıktı.

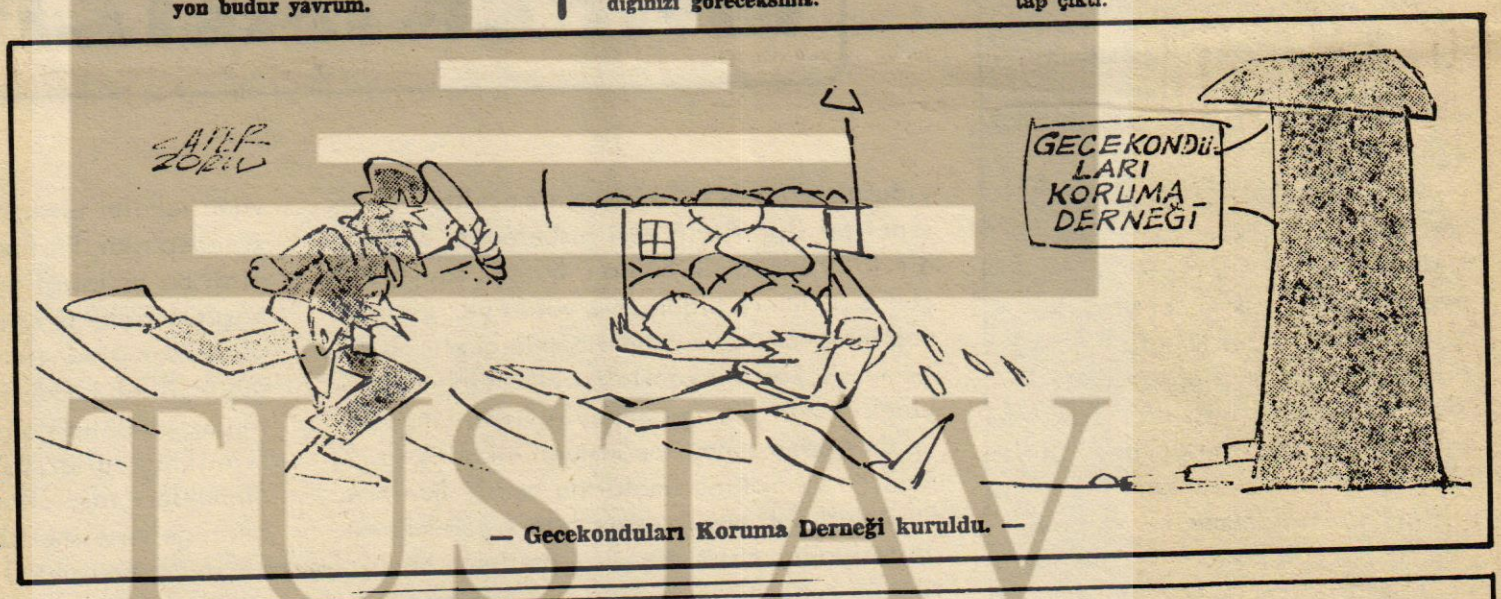

— Gecekonduları Koruma Derneği kuruldu. —

grafik stüdyo S

BİLMİŞGİLLER AİLESİ





KOCASI NEREDE İMİŞ

Gayet güzel bir kadının otomobilinin lastiği patlamıştı. Arabayı yolun kenarına çekti, bir kaç dakika geçmeden, yoldan geçen başka bir araba durdu, içindeki adam indi, büyük bir nezaketle güzel kadına sordu:

—"Acaba bir yardımda bulunabilir miyim?"

—"Bilmem ki, arabamın lastiği patladı..."

Adam nemen aletlerini toparladı, arabanın tekerleğini çıkardı, kan ter içinde lastiği tamir etti, yerine taktı. Kadınla konuşa konuşa iyiçe ahbablığı ilerletmiş, sıra randevu istemeye gelmişti:

"— Acaba sizinle bir daha nerede görüşebiliriz?"

Kadın, çapkın bir ifade ile cevap verdi:

—"Bilmem ki...Kocam, arka koltukta uykuya dalmış vaziyette...Hele kendisine bir sorayım da...

*

BİRAZ GEÇ KALMIŞ

Çapkınlığı ile ün yapmış delikanlı, o gün işine perişan vaziyette geldi. Üstü başı yırtılmış, yüzü gözü morarmıştı... arkadaşları çok merak etmişlerdi:

- "Ne oldu birader, bu ne hal böyle...,,

- "Hiç canım... Bir gelini öptüm... Damat müthiş sinirlendi, beni bu hale getirdi...,,

- "Amma da kaba adammış yahu... Nikâhta, gelini öpmek âdettir...,,

- "Adettir de... Şey... Ben biraz geç kalmışım... Gelini, nikâhtan 6 yıl sonra öpüverdim..,

KILIBIK

Büronun eski memurlarındandılar. İşe başlamadan evvel kendi aralarında uzun uzun sohbet etmek âdetleri idi.

Gene bu sabah dertleşiyorlardı. Yaşlı olanı uzun uzun esneyince diğeri merak edip sordu:

- Uykusuz musun Rüstem bey?

- Evet. Sabaha karşı eve gittim soyunup tam yatağa girerken karım uyandı. "Neden bu kadar erken işe gidiyorsun" dedi. Ben de "İş çok" deyip bozuntuya vermeden giyinip buraya geldim...

LÜZUMSUZ

Servetinin hesabını tam olarak bilmediği iddia edilen müthiş bir zengin kadınla evlenmişti. Bir gün karısı ile birlikte şehirde dolaşırken eski bir arkadaşına rastladı. Arkadaşı ile ayaküstü gevezelik ederken karısı da yandaki dükkânın vitrinini seyretmeye başladı.

Arkadaşı:

- Yanındaki karın galiba?

-Evet.

- Ama yanılıyor muyum bilmem? Bana topal gibi geldi.

- Yanılmıyorsun. Dediğin gibidir.

- Üstelik şaşılık da var:

- Biliyorum.

- Sol eli de çolak.

- Evet.

Arkadaşı sesini biraz daha alçaltarak:

- Affedersin ama saçları da takma falan olmasın.

- Evet ama, bu kadar alçak sesle konuşmana lüzum yok, çünkü sağırdır..

Kadın neye benzer?

Dünyayı gezmiş meşhur bir şarkıcıydı ama sık sık kadınlara sataşmaktan da kendini alamazdı.

Bir mecliste söz yine kadınlardan açılmıştı. Şarkıcı, kadınlar hakkındaki görüşünü şöyle açıkladı:

— Kadın, onbeş yaşla yirmi arası Afrika'ya benzer. Onun gibi bâkir ve keşfedilmemiştir Yirmiden otuza kadar Amerika'ya benzer. Modern ve devamlı yenilik peşinde. Otuzla kırk arası Asya gibidir. Derin ve esrarlı. Kırkla elli arası, Fransa gibidir. En yüksek kademeleri dolaşılıp bitirilmiş, ama hâlâ aranan bir yaratık. Elliden sonrasının, sanırım Okyanus'a benzer bir tarafları oluyor. Daima bahsolunan, fakat kimsenin gitmek istemediği bir yer...

KALIN KAFALI

Kazamıza yeni bir kadın doktor tâyin edilmişti. İş düştükçe köylere gidiyor, bilhassa köylü kadınlar tarafından büyük ilgi görüyordu. Yine bir gün gitmiş olduğu bir köyde işini bitirdikten sonra çevresine toplanan kadın ve kızlarla çeşitli konularda sohbet başlar. Bir ara doktor hanımın tahsil durumu sorulur. O da:

— Beş ilkokul, altı da orta ile lise eder onbir, dört yıl da fakülte etti onbeş.. staj vesaire 16 - 17 yılı buluyor... diye cevap verir.

Yaşlıca bir kadın dayanamaz, ıkına sıkına:

— Kusura bakma yavrum ama, der, kalın kafalının biriymişsin... Bizim burada çocuklar 2 - 3 ayda okuma yazma öğreniyorlar, 17 sene okul olur mu?... Yemez mi?!.

PARAYI KİM VERİYORMUŞ

Bir papaz, kilisenin kapısına kocaman bir levha asmıştı:

"Ben, hepiniz için bütün gün dua ediyorum...,,

Birkaç gün sonra, levhaya yeni bir cümle eklendi:

"Ben, hepinizin haklarınızı savunuyorum. Avukatınız"

Daha sonra, doktor da bir cumle ekledi:

"Ben de hepinizin sağlığınızı koruyorum... Doktorunuz..,

Sonunda vatandaşın biri bütün bunlara şu cümleyi ekledi:

"İyi hoş, ama hepinizin parasını da ben ödüyorum! Ne böbürleniyorsunuz?"

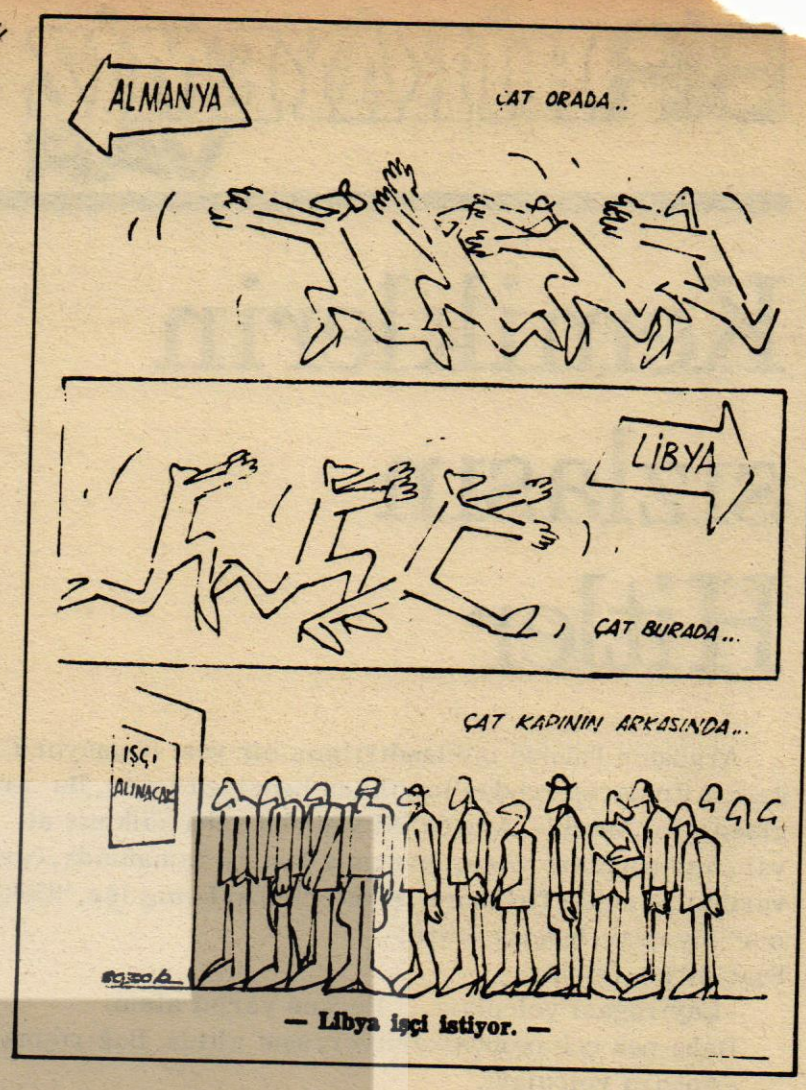

— Libya işçi istiyor. —

BOĞA GÜREŞİ VE İSYAN

Lâtin Amerikalı diplomat, bir kadınlar kulübünde, boğa güreşi hakkında bilgi veriyordu... Bir süre konuştu... Fakat, kadınlardan biri sözünü kesti:

— "Doğrusu çok şaşıyorum. Halk, bunca vahşi bir spora karşı isyan etmiyor mu?..

— "Hayır hanımefendi, etmiyor... Zira, boğa güreşi, bir numaralı sporumuz, isyan ise, ikinci sporumuzdur...

SAAT GİBİ

Adam otele gelip resepsiyona kaydını yaptırırken memur sordu "Sabah kaçta kalkmak istersiniz acaba?"

Adam başını salladı:

"Hiç gereği yok ben her sabah saat beşte kendim uyanırım" Resepsiyon memurunun yüzü güldü:

"Aman ne iyi. Lütfen uyandığınız zaman bizi de uyandırır mısınız?"

TOPU ELİNDEN KAÇIRMIŞ

*

Hasta ruh doktoruna dert yandı:

- "Sormayın doktor bey... Gece gündüz, kendimi hep kaleci olarak düşünüyorum, ha bre topu tutmak için sağa sola atlıyorum. Geceleri uykum kalmadı, gündüzleri iş yapamaz hale geldim..,

- "Canım, kaleci olduğunu düşünmeyi bıraksan da, biraz da güzel kızları düşünsen olmuyor mu yani?,,

"Ah doktor bey... Birkaç defa kızları düşünmeye çalıştım, her seferinde topu elimden kaçırdım, gol yedim..,



YAZISIZ

BİR HİKÂYEMİZ VAR



bekir yıldız

Kemiklerin sızlasın Hitler

Arabanın önünde ışıklandırılmış bir yazı okunuyor:Çayırağası. Altında, Mercedes'in yıldıza benziyen forsu. Bu arabayla gideceğim Anteb'e. Ayrıca iki yanında şaha kalkmış at resmi var. Anlatılanlara göre, deveymiş bunlar zamanında, çayırları varmış, şimdiki firmanın. Develerle başlamış işe, "Köklü firma" diyorlar, bundan ötürü.

Saat Altıya On var.

-Çayırağası yolcuları... Herkes yerini alsın.

Daha pek çok otobüs kalkıyor, saat altıda. Bağırışmalar.

-Ankara yolcuları.

-Tokat.

-Van.

-Diyarbakır.

-Erzurum,

-.....

-.....

Aynı anda, arabalı vapurda sıra kapmak isteyen pek çok otobüs garajdan fırlamak istiyor.

El sallamalar. Ağlıyanlar. Hareket eden otobüslerin yanında koşup yüzlerce defa söyledikleri sözü, hiç söylememiş gibi tekrar edenler... Motor gürültüleri... Hiç gerek yokken, frene basıp arabalarını beşik gibi sallatan havalı Magirus şoförleri:..

Pencereden dışarıya bakıyorum. Lüks lokantalarda, bütün mezelerin konduğu bir tepsi gibi meydan şimdi. Man Bussing, Mercedes, Magirus, Fiat, İnter...Ve duvarlara yazılmış kocaman kocaman " Tam Hayat" Sigortası. Ama böyle bir hatırlatmaya aldırış eden yok. Doluşmuşuz otobüslere. Bizleri alıp götürecekler, yaşarken buralarda, sonu belli olmayan yolculuklara. Günün bir saatinde, buradan kalkan şunca otobüsten belki de biri, bir kaçı kaza yapacak yolda. Ölecek kimileri Parça parça toplayacak sahipleri. Ölenin cebindeki para, yetişmeyecek ölümünü topraklamağa. Yardım edecek yakınları. Çanakkale'de, Yemen'de şehit düşen atalarını hatırlayan çocuklar gibi geriye kalanlar konuşacak yıllarca: " O büyük kazada ölmüş" diyecekler. Vatanını Nato'ya, parasını Toto ' ya bağlamış milyonları düşünüyorum. bu sıra. İşte diyorum yeni bir Toto oyunu: Bu gece kaç kişinin öleceğini kim bilebilir şimdiden? Otobüsler diyorum ama, daha fabrikada monte edilirken alacaklısı tarafından sigorta parası ayrılmış otobüsler... Kazalarda değerinden çok para getiren, demir, teneke, kauçuk, lastik yığını...

Yola koyulduk.

-Sigara.

Yakıyoruz sigaraları, koltuk arkadaşımla birlikte.

-Yolculuk nereye diye soruyorum.

-Ankara'ya kadar. Oradan köprü köyüne.

-Ya sen?

-Harran'a.

-Hangi yana düşer?

-Güneydoğu'ya.

Sahil yoluna çıktık bu sıra. Gerçi geçiveriyoruz taksileri, minibüsleri şimdiden.

Duruyor arabamız. Önümüzde en azından yirmi otuz otobüs var. İniyorum. Yanımızda da ayrı bir sıra. Yük kamyonları bunlar. Birkaç metre genişliğinde dar bir yol olmuş, kamyonlarla otobüsler arasında. Satıcılar bağırışıyor, bu dar yoldaDini kitaplarla plastik eşyalar satıyor çoğu. Yurüyorum biraz. Sol tarafımda, az sonra Anadolu'ya dağılacak insanlar. Her bölgeden, her ilden birkaç kişi bulmak mümkün bu dar yol da. Şiveden belli oluyor en azından. Otobüslerin gideceği yerleri gösteren yazılar da cabası. Sağımdaki kamyonlarda genellikle makina var. Kocaman bir kamyonun orta yerinde duran sandığa bakıyorum. Anadolu kadınının çeyiz sandığından biraz büyük. Almanca Maschine yazılmış, özenle üzerine.

Kimbilir diyorum makinanın gideceği Anadolu, bu makine karşılığında kaç yüz kez dolduracak bu kamyonu; kavun, karpuz, üzüm, elma, armut, pamuk ya da yurtdışına çalışmaya gidecek emekçi adaylarıyla... Almanya'yı düşünüyorum bu sıra Muz, demiştim birisine, nasıl da ucuz memleketinizde. Biz, demişti Alman, uçakla, küçük bir makina yollarız Afrika'ya örneğin, karşılığında gemi dolusu muz gelir...

-Ekmek, köfte.

-Hamsi...

-Kaça bu Kur'an hemşerim?

-Hediyesi yedibuçuk.

-Aptesin var mı Muharrem?

-Kastamonu'ya havalı.

-Arabalı boşaldı.

-Üç otobüs, bir kamyon.

İlerliyoruz yavaş yavaş. Sekiz on otobüs eksildi önümüzde. Yeni bir araba vapuru... Bobin kağıdı yüklü bir kamyonla hizalandık bu sıra. Akçam, Kızılçam, kayın, kavak ağaçları .... Ormanlar... Bobinlere bakıyorum dalgın dalgın. Patlıyor, yırtılıyor birisi sanki. Geriye doğru dönen görüntü gibi şimdi kağıtlar. Topluyor çocuklar, yaşlı, yoksul insanlar. Fabrikalarda birikiyor sonra. Emekçiler var:büyük kazanların çevresinde. Atıyorlar içine. Hamur oluyor az sonra. Tersine dönüyor ama kazanlar. Odun oluyor kağıtlar, fabrika meydanında. Kamyonlar, vagonlar yanaşıyor kütüklerin yamacına. Ormanlara, doğru yollanacaklar. Akçam, kızılçam, kayın olacaklar yeniden, Kavak ağaçları; dere boylarında yükselecek, gölgesiz ama hışırtılı... İrkiliyorum. Elimi birini götürüp yüzümü ovuşturuyorum. Bir solukta, hamur kazanlarından dağ başlarından kopup yeniden az ötemdeki bobin kağıtlarına geliyorum. Hayır, diyorum; gazete, dergi, kitap olacak onlar. Okunacaklar bir güzel. Mezarında kemiklerin sızlasın Hitler diyorum ardından. Kitap yakmalar azalıyor gitgide...

CAMLARA YAZILMIŞ TÜRKİYE

-Ankara'ya hemen.

-302 Mercedes, Tokat.

-Havalı Apollo. Ankara, Adana, Maraş...

-Eskişehir'e kalkıyor.

-Koç abey.

-Saranlar Konya'ya

-Aran'a bir bilet. Çanakkale üzerinden İzmir.

-Buyur... Beye bir bilet kes!

Küçük küçük yazıhaneler. Camlara Türkiye'yi yazmışlar. Duralıyorum. Camlarda Gazianteb'i arıyorum.

Birkaç kişi bayıma doluşuyor.

Az ötemde konuşmalar.

-Harput geldi.

-Ötekisi hanım. Bu kalkıyor. Van'a direk servis...

-Yolculuk?

-Anteb'e diyorum.

-Son durak mı? diye tamamlıyor bir başkası.

-Urfa'ya diyorum. Oradan Harran'a.

Devamı Sayfa 15 te

Musa Yeter, Kemal Aras ve Cemil Çakır getirilmişlerdir.

Onur Kurulu şu üyelerden oluşmuştur: Ali Demir, Celal Kesici, ve Mahmut Topuz. Bu kurulun yedekleri de Arif Varlık , Secaattin Bakobala ve İhsan Özkan olmuşlardır.

Eyüp Canpolat, Tekin Coşkun ve Ali Abacı Denetim Kuruluna seçilirken, Abdullah Tepeli , Ömer İlhan ve Haydar Karabulut'da aynı kurulan yedek üyeliklerine getirilmişlerdir.

Genel Merkez Delegeliklerine Hasan Çağlar, Hasan Topalak, Haydar Öncü, Ali Aytaç , Hakkı Doğan, Celal Kesici ve Ali Demir seçilmişlerdir. Genel Merkez yedek delegeliklerine ise Mahmut Topuz, Nurettin Özbek, Nail Ayındı, Ali Ekrem Düzgünoğlu, Mustafa Elik, Muhsin Çatkın ve Mustafa Çağlar getirilmişlerdir.

Genel-İş EMEK, Ankara 3. Şubemizin yeni görev alan yöneticilerini kutlar, kendilerine çalışmalarında başarılar diler.





DELEGELER KONGREYİ İZLERKEN

8 BİN TÜRK İŞ'İ BIRAKMAK İÇİN FORD'A BAŞVURDU

Köln Ford Fabrikası'nın ödenek karşılığı iş bırakma çağrısına 24 saat içinde 8 bin Türk uymuştur. Bu rakam tesislerde çalışan , tüm Türklerin yarısıdır. 16 Aralık'a kadar tanınan süre içinde sayının daha da yükseleceği sanılmaktadır.

Bu işçilere yapılacak ödemeye gelince ; tesislerde "0-3" yıldan beri çalışanlar 4500 mark, "3-5" yıllıklar 6 bin mark, 5 yıldan , fazla çalışmış olan işçiler 7500 mark işten ayrılma ödeneği alacaklardır.

Alman Çalışma Bakanlığı'nın aldığı sert tedbirlerden sonra çalışan izinleri uzatılmayan yabancıların sayısı 45 bini bulmuştur. 12 günlük süre içinde sınır kapılarından turist diye geri çevrilen yabancıların sayısı ise 5 bindir.

Öte yandan turist pasaportu Türkleri kaçak çalıştıran Wupperthalli bir Alman inşaat firması sahibine Ağır Ceza Mahkemesi 2,5 yıl hapis ve vergi kaçakçılığından 1,5 milyon mark ceza vermiştir.

CHP

DÜZEN DEĞİŞİKLİĞİ

CHP parlamenter demokrasi yoluyla düzen değişikliğini amaçlayan demokratik sol bir partidir. Amacı bu olan bir partinin üretim ilişkilerine dokunmadan gerçek bir düzen değişikliği yapması elbette olanaksızdır. Mevcut düzende halka dönük alınacak tedbirlerden halkın yararlanması için, bazan çok büyük fedakarlıklara aktlanmak kaçınılmaz olmaktadır.

ÜRETİM DÜZENİNİ DEĞİŞTİRMEK

Bu açıdan bakıldığında l. Ecevit hükümetini oluşturan CHP, yakın bir seçimin kaçınılmazlığına inandığından kısa dönemde mevcut üretim düzenini de bozabilecek girişimlere yönelmekten kaçınmak zorunda kalmıştır. Hükümetin yapısı da bunu zorunlu kılmıştır. Bu nedenlerle iş başında kaldığı kısa dönemde siyasal alanda büyük kararlar alarak uygulamasına rağmen ekonomik alanda düzeni değiştirerek ve halk yararına bir düzen kurma olanağını bulamamıştır.

Siyasal af, afyon ekonomisinin yeniden başlatılması ve Kıbrıs Barış Harekatı gibi konular, ülkelerin tarihlerinde çok kısa sayılabilecek bir dönemde başarı ile yürütülmüştür. Bir yandan bunlar yapılırken, birleşim ve hergün yeni boyutlar kazanan güncel ekonomik konular ön plana geçmiştir. Bu güncel ekonomik sorunlar cesaretle çözümlenirken alınan tedbirlerde köylü, işçi , memur ve tüm emekçiler yararına karar almaya CHP ekonomik ve sosyal anlayışı gereği kaçınılmaz bir görev saymıştır."

HİKAYE

-Öyleyse Cesur'la gideceksin.

-Nizip'te kalacağım birkaç gün.

-Antep... Çayırağası, Sentur, Maz, Fındıklı, Toros, Seri Emniyet...

Birisinin arkasına takılıyorum.

-Beye bir Anteb kes, diyor yazıhaneye girdiğimizde.

-Akşam için mi ? diye soruyor bilet kesen.

-Evet diyorum.

Listeyi açıyor.

-27,35 numara.

-İstememşurası boş değil mi ? diye 9 numarayı gösteriyorum.

-Olmaz, diyor bilet kesen. Bayan yanıdır veremeyiz. Herkesin anası bacısı var.

-Vardır ya, diyorum, vardır. Başka yerden alırım öyleyse. Avcılar peşimde.

-Bizim otobüsler havalı Magirus, diyor birisi, önü arkası , farketmez. Uçağa bindin mi sen hiç?

Bir başkası atılıyor.

-bakarsın , körlemeden Büssing'e düşersin, başka firmada Konya ovasına vurunca anlarsın, Hanyayı, Konyayı, Zil takmış, dansöz gibi sıngırdar camlar.

-Man, diyorum ben de alay olsun , diye. Onlar kavi araba. Hele 575'ler...

-Bu hatta Man çalışmaz ki...

Yeniden camları okumaya başlıyorum. İstanbul, Ankara, Antep... Başka bir yazıhaneye...

CEMİLE

ORHAN KEMAL

BU ROMAN, GRAFİK STÜDYO S REKLAM AJANSINDA RESİMLENDİRİLMİŞTİR



İşdahlı bir ağız şapırtısıdır gidiyordu tomafile.

Bir ara Deveci Halil:

- Aklımdan başka bir şey geçiyor!de di, düşünek, taşınak da....

Camgöz:

- Ne gibi? diye sordu.

- Şu kız dişini kat'i olarak çeksin atsın..

- Ee?

- Eski sağlığın..Bir gün tomafil, at refe!



İçtiler.

- Paradan yana, denizde kum, bizde para!

- Ağzı pek şoför de ilâzim..

- Var, o da var..Yanında adam bo - ğazla..

- Daha ne öyleyse? Kesenin ağzını açtıktan ağzı pek şoförü de bulduktan sonra..

Dükkâna Arnavut Ömer girdi. Etra- fa bakınırken onları gördü. Onlarda o- nu görmüşlerdi zaten.

Deveci Halil:

- Buyur kardaş! dedi, gelsene!

Uzun Ömer ufak bir tereddütten son- ra bir sandalye alıp geldi.

- Merhaba!

- Merhaba, merhaba, merhaba..Cüm- leten merhaba...

- Ne var ne yok bakalım?



- Hiç, dedi Ömer, sağlık..Sennen bi- raz konuşmak istiyorum Sadık..

- Emret kardaş, ne zaman istersen..

- Sonra, burdan çıktıktan sonra..

- Olur kardaş, ne zaman istersen..

Karakız:

- Canın sıkkın gibi duruyon Ömer Ağa?

- Sorma bacı..Burnumu tutsalar ca- nım çıkacak.

Deveci Halil kebapçıya gene seslen- di:

- Yiğenim be..Temiz bir bardaknan bir de kebap yap bizim kardaşa!

Kebapçının geniş ağızlı kocaman bı- çağı tahta, üzerinde keyifle tıkırdama ya başlamıştı.

ŞİİR KÖŞESİ

M.Günhan YILMAZ

ALIN YAZISI

Avrat,
Avrat tarlada
Yemekte, bulaşıkta, çamaşırda,
Avrat yatakta.
Çocuklar ufak ufak, kimi emzikte,
Avrat dayağa hazır,
Koca,
Kahvede, yatakta.

UYARI

Bitsin
Bu yönsüz yürüyüşün
Bakışın
Karanlıklara
Yokluğun acısı
Yoksulluğun senfonisi dinsin.
Sokaklarda kol-geziyor
Aç
Doyumsuz
Kurtlar
Bir faltaşı gibi gözleri
Nasırlı eller
Etsiz kemikler için bilenmiş
Kör
Kirli
Dişleri
Yarı aç
Fırın işçileri var sokaklarda
Giysileri yırtık
Terzi çırakları
Yalınayak
Kundura boyacıları var
Rıhtım kenarlarında.
Silkele üzerinden
Karanlık gecelerdeki
Mutsuzluğu
Tan ağartılarındaki uykusuzluğu
Parlasın
Kara yüreğindeki
Kara umut.
Aynı gerçeklerle dolu belleğimiz.
Derterimiz bir
Duygularımız bir
Kır
Tek telli sazını
Ak destanları
Ak türküleri
Özlemişiz.

ÖMER DEMİR

GÖÇ

Arzusuyle göç etmedi,
Kelepçeli götürdüler
Gece yarısı.
Ay vurdu odasına
Bir daha görünmedi.

CAHİT SAFFET IRGAT